

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2024-01-04

HT23

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.gu.se/jmg

Är ledarsidorna partipressens sista andetag?

En kvantitativ innehållsanalys av partiloyaliteten på Expressens och
Aftonbladets ledarsidor under våren 2022 och 2023

Författare: Svante Alling, Ebba Lundgren & Anna Sandlin

Handledare: Bengt Johansson

Kursansvarig: Elena Johansson

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

In the following study the subject of party press within the editorial pages will be researched. The aim of this thesis is to investigate whether papers with different political and ideological standings prioritize subjects differently yet also see how they value different political parties and politicians. Two main research questions have been formed to reach a generalizable conclusion: 1. *How does the choice of subjects differentiate between Aftonbladet and Expressen?* and 2. *How do the papers value political parties on the editorial pages?*

To be able to draw conclusions from the data, Lars Nord's theories about editorial pages in the future will be applied, these were published in his PhD *Vår tids ledare – en studie av ledarsidor i svensk dagspress* (2001). These three are idea based, news based and market based, which will provide an interesting model to apply the results onto. Furthermore, Nord's take on the theory of party press (ibid) and Shoemakers & Reese's model of hierarchy (Strömbäck, 2019) will be utilized to give other aspects to the results.

The study has been conducted through a quantitative content analysis, with material collected from Aftonbladet's (independent social democratic) and Expressen's (independent liberal) printed editorial pages during the spring of 2022 and the spring of 2023. Five synthetic weeks were made within these time periods to achieve a randomized selection. These two time periods were ideal to this study, in regard of the election and government shift of autumn 2022. In total 247 editorial articles were coded through 14 variables. To be able to answer the research questions in the best way the writers of this essay has proceeded mainly from V2, V5 and V9-V14.

The results from the collected data illustrated how the papers tend to publish more about subjects that correlate to each paper coherent political side. Different subjects were published in different extent between the years; however, a correlation was to be found in the paper's choice of subject and the related parties main election points. Most of the valuation of political actors consisted of critique from the papers, of which the largest parties received the majority. The results additionally show a pattern in criticizing the opposite political side's actors, especially when the opposition, in relation to the paper in question, is in the government. Percentage of critique also tended to, in some extent, fall in the same order as the number of seats in government. Finally, the study showed that there are very few signs of party press in the editorial pages today, however the results indicate that a new era is upon us, what we would like to define as the bloc-based press.

Keywords: Editorial pages, Lars Nord, party press, Aftonbladet, Expressen

Nyckelord: Ledarsidor, Lars Nord, partipress, Aftonbladet, Expressen.

Authors: Svante Alling, Ebba Lundgren & Anna Sandlin

Innehållsförteckning

Abstract	3
Innehållsförteckning	4
1. Inledning	6
1.2 Bakgrund	7
1.2.1 Partipressens historia: från då till nu	7
1.2.2 Vad är ledarjournalistik?	7
1.2.3 Grundläggande information om Aftonbladet och Expressen	8
1.3 Problemformulering	9
1.4 Syfte	9
1.5 Frågeställningar	9
2. Tidigare forskning	10
2.1 Ledarskribenter	10
2.1.1 Vem är ledarskribent?	10
2.1.2 Ledarskribenter och politik	11
2.2 Publikens syn på ledare	11
2.2.1 Publikens syn på ledarnas roller	12
2.3 Ledarnas innehåll	12
2.3.1 Studentarbeten	14
2.4 Sammanfattning	14
3. Teoretiskt ramverk	16
3.1 Den hierarkiska modellen	16
3.2 Partipressen som teoretisk utgångspunkt	18
3.3 Möjliga utvecklingar för ledare i framtiden	19
4. Metod	21
4.1 Kvantitativ innehållsanalys	21
4.2 Material och urval	21
4.3 Begreppsdefinitioner och operationalisering	22
4.4 Intern och extern validitet	25
4.5 Reliabilitet och replikerbarhet	26
5. Resultat	27
5.1 Generella resultat	27
5.2 Ämnesval på Aftonbladets och Expressens ledarsidor	30
5.3 Värdering av politiska aktörer på Aftonbladets och Expressens ledarsidor	33

6. Analys	39
6.1 Hur skiljer sig ämnesvalen mellan Aftonbladets och Expressens ledarsidor?	39
6.2 Hur värderar tidningarna politiska partier på sina ledarsidor?	41
6.2.1 Tidningarnas värdering mot vänster- och högeraktörer	41
6.2.1.1 Skillnader vid regeringsskifte	42
6.2.2 Kritik mot partipolitiska aktörer	44
6.3 Sammanfattande analys	45
7. Slutsatser och diskussion	47
7.1 Hur skiljer sig ämnesvalen mellan Aftonbladets och Expressens ledarsidor?	47
7.2 Hur värderar tidningarna politiska partier på sina ledarsidor?	48
7.3 Sammanfattande slutsatser	49
7.4 Resultatens validitet	50
7.5 Förslag till vidare forskning	51
8. Referenser	52
9. Bilagor	54
Bilaga 1: Kodbok	54
Bilaga 2: Tabellbilaga	60
Bilaga 3: Tabellbilaga	61
Bilaga 4: Tabellbilaga	62
Bilaga 5: Tabellbilaga	62

1. Inledning

Medielandskapet är i ständig förändring och behovet av nya studier är omätligt. I och med digitaliseringen har journalistiken förflyttats från papperstidning till digitala plattformar som förändrat både mediernas innehåll samt hur mottagare interagerar online. Det som förr var en envägskommunikation från nyhetsförmedlare till medborgare är idag en interaktiv och komplex kommunikation. Det finns ett högre krav på oberoende och objektiva nyheter, vilket skiljer sig mycket från dåtidens nyheter som bestod av en partibaserad press. Relationen mellan press och politik har historiskt sett varit ett väl diskuterat ämne. Under stora delar av både 1800-talet och 1900-talet var partipressen nästintill helt dominerande. Ägarbanden var starka mellan parti och press, där tidningarna ofta gick politikernas ärenden. Idag ser allt annorlunda ut.

Den samlade bilden är att partipressen, som tidigare definierats efter ägare, partiloyalitet och partipolitisk läsekrets är borta. Tidningarna har inte längre samma partipolitiska lojalitet utan framträder ur ett eget intresse, det vill säga producerar nyhetsinnehåll oberoende av partipolitik (Weibull, 2013). Journalistiken har professionaliserats och etablerade medier har en oberoende nyhetsförmedling, men än finns spåren från partipressen kvar. Det som finns kvar av partipressen är att tidningarna fortfarande representerar partiet på ledarplats (ibid). Nästintill alla svenska dagstidningar och kvällstidningar har idag en ledarsida som är ideologiskt betingad. Trots att tidningarna markerat sitt oberoende finns ledarsidorna kvar, där politiska texter florerar.

En av Sveriges mest tonsättande forskare inom partipressforskning är Lars Nord. År 2001 skrev han sin doktorsavhandling *Vår tids ledare – en studie av den svenska dagspressens opinionsbildning*, som än idag är den mest omfattande studien gjord om bandet mellan svenska ledarsidor och partier, men detta är över 20 år sedan. Sedan dess är forskningen gles och det var länge sedan någon beskådade det så kallade "liket" partipress (Nord, 2001).

Denna uppsats ska titta närmare på Lars Nords teorier om hur framtidens ledare skulle se ut genom att studera hur partiljala Aftonbladet och Expressen är på ledarplats våren 2022 och 2023. Tidigare studier har främst berört lokal dagspress, men denna studie kommer att inrikta sig på två av Sveriges största kvällstidningar - Aftonbladet (oberoende socialdemokratiskt) och Expressen (obunden liberal). Slutsatserna i denna uppsats berör kvällspressen och inte lokal dagspress som Nords forskning gjorde, vilket kommer begränsa jämförelser. Metoden kvantitativ innehållsanalys kommer att användas, för att få ett så generaliserbart perspektiv på kvällspressens ledarsidors innehåll som möjligt.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Partipressens historia: från då till nu

Partipressen började utvecklas i början av 1800-talet och var under 1900-talet en självklar del av det svenska samhället. I majoriteten av städerna i Sverige fanns minst en tidning som representerade varje parti. En enkel definition av partipress är att tidningens ideologiska grund eller partitillhörighet även syntes på nyhetssidorna (Strömbäck, 2019). Den traditionella svenska partipressen härstammar från Tyskland, däremot har partipressen inte haft lika starkt fäste i västvärldens andra demokratier som den har haft i de nordiska länderna (Nord, 2001).

Under hela 1800-talet grundades flertalet konservativa och liberala tidningar som framöver skulle stå respektive partier nära. Vid början av 1900-talet ökade det politiska engagemanget i pressen, till följd av dåtidens högaktuella frågor kring rösträtt, försvaret och unionen. Tidningarna bedrev en tydlig politisk propaganda där högerpolitikerna hade avsevärt ekonomiskt inflytande (Weibull et al., 2018).

Den socialdemokratiska pressen skiljde sig på flera sätt från den borgerliga, främst genom att den socialdemokratiska ägdes av den politiska och fackliga arbetarrörelsen. Innehållet skulle präglas av nyheter som var relevanta för arbetarrörelsen. De socialdemokratiska tidningarna skulle representera partiet som organisation men fungerade även som ett verktyg för att förmedla politiska åsikter. Då denna press hade valkretsen som utgivningsområde hade de svårare att bära sig ekonomiskt, annonser var inte lika förekommande och läsekretsen speglade inte de höga antal socialdemokratiska sympatisörerna (ibid).

I boken *Opinionsjournalistik* skriver Magdalena Nordenson: "Bandet mellan de politiska partierna och dagstidningarna har med andra ord blivit så tunt de senaste 20–30 åren att man nog kan säga att partipressen är på väg att dö ut" (2008, s. 46). Under 1900-talet övergick allt fler tidningar över till en mer ideologibaserad profil, ofta efterföljt av inriktningen som oberoende. Varför detta skedde presenterar Nord ett flertal potentiella förklaringar till. Dels kan det ha berott på ett avtagande i politiskt intresse och partiloyalitet och dels att det kan ha funnits ett kommersiellt intresse för tidningen på marknaden (2001). Nordenson beskriver även hur det för många kommersiella tidningar är problematiskt att ha en partipolitisk ledarsida då man vill locka en bredare publik (2008).

1.2.2 Vad är ledarjournalistik?

Ledarartiklar definieras i *Nationalencyklopedin* på följande vis: "Ledare, är i tidningar och tidskrifter den vanligen osignerade artikel som uttrycker publikationens åsikt i en aktuell fråga" (Vallinder, 2023).

Ledarjournalistik är en typ av åsiktsjournalistik, även kallat opinionsjournalistik och har både likheter och skillnader med nyhetsjournalistiken. Det är väsentligt att poängtera att ledarjournalistiken är en del av journalistiken. Arbetet som ledarjournalist skiljer sig i princip endast på en punkt. Målet är att hitta en åsikt och kunna stå för den. Ledarjournalistiken ska påverka, skapa opinion, underhålla, provocera men också vara sund i argumentationen och ha ett moraliskt syfte (Nordenson, 2008).

Samtidigt beskriver Nordenson hur opinionsjournalistiken är en viktig del av tidningen ur en konkurrenssynpunkt. Åsiktsmaterialet får tidningarna att stå ut och skilja sig gentemot varandra. Dessutom är opinionsjournalistiken viktig ur det perspektiv att den skapar en fördjupad och mer personlig relation till läsarna (ibid).

1.2.3 Grundläggande information om Aftonbladet och Expressen

Den nya tryckfrihetsgrundlagen som trädde i kraft år 1810 flera förändringar som har haft en stor påverkan på den svenska presshistorien. Det var möjligt att som skribent vara anonym, ansvarig utgivare infördes och det blev möjligt att kritisera kungahuset. Det sistnämnda tog Lars Johan Hierta fäste på och grundade den oppositionskritiska tidskriften Aftonbladet år 1830 (Strömbäck, 2019).

Första världskriget påverkade inte journalistiken avsevärt och den populärjournalistik som nu vuxit fram i Sverige stod sig även efter andra världskriget. I samband med denna nya journalistikens intåg fick Aftonbladet hård konkurrens genom den nystartade tidningen Expressen (ibid).

Expressen grundades år 1944 av Albert Bonnier jr och Carl-Adam Nycop (Expressen, u.å.). Det var även under denna tid som Aftonbladet övergick till att bli den kvällstidning som vi känner den idag (Strömbäck, 2019).

Vidare, är det väsentligt att påpeka att tidningarnas framgångar inte innebar att tidskrifternas partiprofil försvann. Nyhetssidorna påverkades fortfarande av ledarsidornas åsikter även om förändring närmade sig. Expressen har sedan start haft en liberal profil och Aftonbladet lämnade sin tyskvänlige konservativa profil på 1950-talet och antog en socialdemokratisk profil i samband med att tidskriften förvärvades av Landsorganisationen (LO) (ibid).

Idag klassar sig Expressen som obunden liberal och ägs av Albert Bonniers förlag (Expressen, u.å.) medan Aftonbladet ägs av den norska mediekoncernen Schibsted och är oberoende socialdemokratisk (Aftonbladet, u.å.).

Båda tidskrifterna grundades i Stockholm och styrs även idag huvudsakligen därifrån.

1.3 Problemformulering

Den traditionella synen på partipress har flera dimensioner. Tidigare forskare har definierat partipressen enligt följande kriterier: Tidningar med nära ägaranknytning till ett parti, tydlig anknytning till partiet på ledarplats och en partinära läsarkrets (Weibull, 2013). Lars Nord tillsammans med andra forskare menar att det enda som fanns kvar vid millennieskiftet var partiloyalitet på ledarplats. Men med tanke på att Nords avhandling författades för mer än två decennier sedan är frågan om ens denna aspekt av partipress fortfarande lever.

1.4 Syfte

Med fokus på innehåll och med metoden kvantitativ innehållsanalys, är syftet med denna studie är att visa hur partikopplingen på ledarsidorna ser ut i svensk kvällspress. Med avstamp i Nords studie från 2001 ämnar studien följa upp hans forskning och hans tankar kring partipressen och dess utveckling. Eftersom Nords avhandling författades 2001, är det relevant att se om hans teorier om framtida ledare stämmer överens med den verklighet som existerar på ledarplats idag.

1.5 Frågeställningar

För att besvara syftet om partipolitisk koppling på ledarsidor i svensk kvällspress kommer tidningarnas ämnesval och tidningarnas behandling av närstående partier undersökas genom dessa två frågeställningar:

1. Hur skiljer sig ämnesvalen mellan Aftonbladets och Expressens ledarsidor?
2. Hur värderar tidningarna politiska partier på sina ledarsidor?

2. Tidigare forskning

Ledarjournalistik är ett ämne inom journalistikforskningen som har en begränsad mängd tidigare forskning. En av de mest tongivande forskarna inom ämnet i Sverige är Lars Nord. Han har genomfört omfattande studier i försök att kartlägga ledarjournalistiken. I denna studie kommer Nords *Vår tids ledare – en studie av den svenska dagspressens politiska opinionsbildning* vara central. Studien är genomförd med en kombinerad metod, dels innehållsanalys av ledare och dels enkätundersökningar till relevanta respondenter (2001). Följande avsnitt ämnar att skapa en översikt hur ledarjournalistiken ser ut enligt den senaste forskningen. Detta för att ge läsaren en grundläggande förståelse om ämnet.

2.1 Ledarskribenter

2.1.1 Vem är ledarskribent?

Nord slår fast i sin forskning att ledarskribenter skiljer sig på flera sätt jämfört med resten av journalistkollektivet. Ledarskribenter är äldre, i större utsträckning män och har en mer allmän akademisk bakgrund. I studien angav 36 av 82 att de var över 50 år. Vidare, har även hälften av dessa arbetat inom opinionsjournalistik i över tio år (2001).

Gällande könsrepresentationen visar enkätstudien att 75 av de 82 tillfrågade ledarskribenterna har angivit att de är män. Detta ska enligt Nord framhåvas och ses som uppseendeväckande. Få yrkesgrupper i Sverige har en sådan manlig majoritet särskilt jämfört med liknande yrken (ibid).

Fortsatt, bör även ledarskribenters utbildning vara av vikt. Enligt studien är en grundläggande akademisk examen vanligast. Samtidigt som relativt få ledarjournalister har genomgått en utbildning vid någon av Sveriges journalisthögskolor sett till hur många verksamma journalister som gått en journalistutbildning på högskolenivå. Enligt Nord kan en förklaring till detta vara ledarskribenters ålder eftersom en högskoleutbildning inom journalistik var relativt nytt (ibid).

I senare forskning påvisar Jonas Ohlsson i sin rapport *Partiernas press: En studie av politisk opinionsbildning, svenska ledarskribenter och den "egentliga" partipressen* att ledarskribenter har makten att bestämma vilka politiska frågor som ska diskuteras och även hur de ska diskuteras (2006). Genom att lyfta fram ett specifikt ämne riktar det uppmärksamhet mot det. Detta i sig bidrar till ett samspel mellan nyhetsartiklar och ledarkommentarer vilket bidrar till ökat fokus på ett ämne. Enligt Ohlsson finns ytterligare en faktor som påverkar vilka politiska frågor som är på agendan, och det är att det sker ett informellt samspel mellan olika tidningar med samma partifärg. Genom att kommentera och citera varandras ledarartiklar bidrar det till mer uppmärksamhet (ibid).

2.1.2 Ledarskribenter och politik

Partipolitiskt engagerade ledarskribenter är något som minskade mellan åren 1981 och 1993. Nords studie visade även att 53 av 81 arbetande ledarskribenter uppgav att de hade ett journalistiskt arbete tidigare. Vidare framgår det att relationen mellan press och parti generellt sätt är sporadisk (2001).

För ledarskribenter under den tiden studien gjordes var det viktigaste målet på ledarsida att följa en "konsekvent linje i profilfrågor" (Nord, 2001, s. 103.). Enligt Nord, borde detta innebära att man som ledarskribent är mån om att följa den linje som det närstående partiet presenterar. Men även att ledarskribenten kan vara självständig i sitt tyckande, om det närliggande partiet ändrar sina ståndpunkter (ibid).

I en granskning om ledarskribenters egna ämnesval framkom det en viss skillnad mellan könen. Aktualitetskriteriet är det väsentliga för båda könen men enligt studien styrs kvinnor i än större utsträckning av partiintresset. Samtidigt påpekar Nord att det inte går att säga något generellt med detta underlag (ibid).

Målen med att väcka irritation hos politiska motståndare och verka för att stärka egna sympatisörer bedömdes också som aktuella mål för en ledarskribent (ibid).

2.2 Publikens syn på ledare

Nord har i en delstudie försökt att identifiera de som läser ledare genom att kategorisera medborgare i en enkätundersökning (2001). Nord delar upp befolkningen i tre kategorier: medborgare, journalister och politiker. Resultatet i undersökningen blev att politiker och journalister tar del av ledartexterna i mycket större utsträckning än medborgare. De största konsumenterna är politiker, där en majoritet tar del av innehållet varje dag. Endast en femtedel av medborgarna tar del av ledarinnehållet varje dag. Enligt Nord blir detta problematiskt då ledarsidorna ska vara en arena för offentliga samtal och en mer djupgående demokratisk dialog (ibid).

I nästa undersökning analyserar Nord grupper utifrån kön och ålder. Resultatet mellan könen som läser ledare blev jämn med en majoritet av kvinnor som tar del av ledare varje dag. Gällande ålder visade undersökningen att den äldre ålderskategorin 56+ i större utsträckning tar del av ledare varje dag, varav den yngre ålderskategorin inte visat på detta intresse (ibid).

Den tredje undersökningen handlar om huruvida politiska intressen påverkar läsandet av ledare. Resultatet blev att det politiska intresset bland gruppen medborgare spelar stor roll för ledarläsningen. De politiskt intresserade medborgarna läser ledare i nästan lika stor utsträckning som journalister och politiker. Däremot är denna grupp en liten del av det totala antalet medborgare (ibid). Lennart Weibull kommer i artikeln *Är partipressen död eller levande? Reflexioner från ett presshistoriskt seminarium* fram till att det på läsarmarknaden

syntes ett samband att tidningsval och politiskt parti har minskat över tid (2013). Detta, tillsammans med andra faktorer har bidragit till att kopplingen mellan partier och tidningar idag har luckrats upp eller till stor del försvunnit (ibid).

Sammanfattningsvis menar däremot Nord att de största skillnaderna i ledarläsning ligger i en jämförelse mellan den politiska opinionsbildningens huvudaktörer: medborgare, journalister och politiker. En annan aspekt att notera är att publiken har en hög genomsnittsålder och att läsarna har ett starkt politiskt intresse (2001).

2.2.1 Publikens syn på ledarnas roller

I ytterligare en undersökning har Nord frågat olika grupper om vilket innehåll de tycker är viktigt på ledarsidan. Som innan kategoriserar Nord grupperna till medborgare, journalister och politiker. Gemensamt för samtliga kategorier var det viktigaste att ämnet var aktuellt. Ett annat anmärkningsvärt resultat som är gemensamt för de tre grupperna är att det inte är viktigt för dem att ledarna är lojala till ett politiskt parti (2001).

2.3 Ledarnas innehåll

Nord menar att arbetsrutiner på ledarredaktionerna inte är jämförbara med nyhetsredaktionens metoder med tanke på hur ledarämnena väljs ut. Ledarspalterna har ett givet utrymme i tidningarna, vilket gör att de inte behöver tävla om att få plats i tidningen utefter nyhetsvärdering vilket andra avdelningar inom tidningen behöver göra. Resultatet i Nords studie visar att på de flesta tidningar är det redaktionen kollektivt som bestämmer ämnen. Då Nords studie undersökte många mindre tidningar förekom det ofta ensamskribenter vilket påverkar resultatet på så vis att det ofta är enskilda individer som väljer ämnen själva. (2001).

En större del av respondenterna hävdade dessutom att varken ledarskribentens eget intresse för ämnet eller om ämnet är viktigt för partiet tidningen står närmast, har någon relevans i val av ämne. Det råder konsensus bland ledarskribenterna att aktualitet är det som avgör valet av ämne. Nord understryker även att detta stöts starkt oavsett vilka bakgrundsvariabler man tar i åtanke (ibid).

En annan aspekt av aktualiteten i innehållet i ledartexterna, påverkas av när på dygnet skribenterna lämnar in sin text. De flesta respondenterna lämnar in morgondagens text innan klockan 18 dagen innan, vilket motsäger deras ideal att vara aktuella. Nord menar att ledarredaktionerna då antar att det inte är något som händer efter klockan 18, vilket inte speglar verkligheten och det aktualitetskrav som de anser vara relevant (ibid).

I kapitlet *Invandring på ledarsidorna i svensk nationell dagspress* undersöker Bolin et al. i vilken utsträckning invandring och integration diskuteras på Aftonbladets, Dagens Nyheters,

Expressens och Svenska Dagbladets ledarsidor mellan 2010–2015 (2016). De utgår ifrån tre forskningsfrågor som sammanfattningsvis berör vilken omfattning invandring och integration benämns, vilka partier som tas upp i samband med invandring och integration samt om det är i en positiv, negativ eller neutral bemärkelse (ibid).

Studien visar att under 2015 får invandringsfrågorna en alltmer central roll på ledarsidorna, som följd av den utmärkande asylinvandringen (Bolin et al., 2016), vilket illustrerar ett exempel på det Nord benämner som aktualitetskrav. Nord belyser i sin forskning att de två viktigaste målen för ledarskribenterna i dess innehåll är aktualiteten och att den nationella politiska dialogens dynamik efterföljs (2001). Sedermera har Svenska Dagbladet (SvD) gått från att vara den minst aktiva ledarredaktionen till att under 2014 och 2015 skriva mest om invandring. Resultatet visar att majoriteten av neutrala ledarsidor under hela tidsperioden, är de negativa fler än de positiva. Gällande partisamband var Sverigedemokraterna mest omnämnt i tidningarna fram till 2015, med undantag för SvD där det borgliga blocket framhävs (Bolin et al., 2016). Det är med reservation denna studie omnämns då den inte täcker undersökningsområdet ordagrant, men med bristen på nyare forskning är den ändå relevant sett till ämne och politiska partier.

Vad gäller kommenterande journalistik menar Nord att den inte bara bygger på sakredovisning utan även på analyser av en händelse och ett ställningstagande mot olika väl förankrade politiska handlingslinjer. De ledartexter som kan skrivas i all hast vid en nyhetshändelse, tenderar därför att tränga ut de texter som har genomgripande analyser, då det dagliga skeendet tar upp mer uppmärksamhet (2001).

Vidare jämförs tre svenska politiska dagstidningar för att se huruvida partipressen fortfarande existerar eller inte (Ohlsson, 2006). Ohlsson konstaterade att den dåvarande partipressen såg annorlunda ut jämfört med hur den gjorde dessförinnan. Det politiska oberoendet har kommit att bli en viktig faktor då det attraherar annonsörer och nya läsare, dessutom har dagstidningar numera en tendens att ta ställning mot partierna än för dem. Trots att vissa dagstidningar fortfarande har kvar sin politiska signatur har de markerat sitt oberoende (ibid). Det finns däremot skillnader partierna emellan sett till hur partipolitisk lojalitet tar sig form på ledarsidorna. Centerpartiets press är både berömmande av det egna partiet samt kritisk mot de politiska motståndarna. Socialdemokratisk press är i stället i princip bara berömmande medan moderat press hellre lyfter kritik hos motståndarna. Slutligen är den liberala pressen varken kritisk eller berömmande (Nord, 2001).

I senare forskning argumenterar Weibull för att om ägarbanden försvinner behöver inte det betyda att tidningar upphör med att i sitt innehåll stödja en politisk riktning (2013). Gemensamt för länderna i Norden var att ägarintressen från partierna saknades eller var små men att det i regel fanns en personanknytning på både nyhets- och ledarplats. Det som skiljer sig från förr är att tidningarna inte längre har samma partipolitiska lojalitet utan framträder som eget intresse. Dessutom rycker de inte längre ut till försvar för det egna partiet när det ifrågasätts. Weibull nämner även att den lokala pressen ofta låter de lokala intressena ta över det politiska (ibid).

Weibull menar att den samlade bilden var att den traditionella partipressen, som definieras efter ägare, partiloyalitet och partipolitisk läsekrets är borta i samtliga nordiska länder (ibid).

2.3.1 Studentarbeten

Slutligen presenteras även två kandidatuppsatser som har forskat kring liknande ämnen. Den första uppsatsen beskrivs av författarna som en uppföljning av Lars Nords studie om svenska ledarsidor. Studien har jämfört ledarskribenters villkor år 1993 med år 2013 och använt sig av enkätundersökningar. Deras fokus ligger främst på att undersöka "vilka" som är ledarskribenter och hur det påverkar slutprodukten (Almqvist & Steijer, 2013).

I "Inifrån åsiktsfabriken" undersöks även där ledarjournalisterna och deras förhållningssätt. Med ungefär samma syfte samt avstamp i Nords forskning har i stället författarna tagit sig an samtalsintervjuer som metod för att uppnå en mer nyanserad bild av samtidens opinionsjournalistik (Söderberg et al., 2017). Samtidigt är det väsentligt att vara medveten om att dessa arbeten inte är lika relevanta som den övriga presenterade forskningen men med bristen på studier kring ämnet bör de nämnas.

2.4 Sammanfattning

Sammanfattningsvis kommer Nord i sin forskning fram till att det viktigaste innehållsmässigt på ledarsidor är aktualitetskravet. Både för ledarskribenter själva, och för läsarna. Dessutom är det vanligast att redaktionen kollektivt väljer ämnena till ledarsidorna. Nord kommer även fram till att partiloyaliteten i form av kritik mot det egna partiet i ledarsidorna, skiljer sig mellan tidningar med olika politisk tillhörighet. Vad gäller aktualiteten i innehållet noterar Nord att de artiklarna tenderar att tränga ut de mer genomarbetade och att aktualiteten endast sträcker sig till klockan 18 kvällen innan de publiceras. Det viktigaste är att innehållet är aktuellt och följer den nationella politiska dialogens rytm (2001).

Vad gäller publiken kom Nord fram till att de som konsumerar ledarsidorna i högst grad är journalister och politiker. De övriga medborgare som konsumerar ledarsidorna är de med ett starkt politiskt intresse. Läsarna är även av en hög genomsnittsålder (ibid).

Vidare i Nords forskning om vilka som är ledarskribenter, visar studien att en majoritet av skribenterna är män, att de är av en högre genomsnittsålder och att det inte har en journalistisk högskoleutbildning, då det ansågs vara relativt nytt. Gällande ledarskribenter och politik, framgår det i forskningen att kopplingen mellan politiskt engagerade skribenter är generellt sätt sporadiskt. Ledarskribenterna har som mål att väcka politisk irritation hos motståndarna och verka för sympatisörer för det egna partiet (ibid).

Senare forskning påvisar att trots att de politiska ägarbanden till tidningarna försvinner, behöver inte det betyda att tidningarna upphör att stödja en politisk inriktning i sitt innehåll

(Weibull, 2013). Weibull menar också att tidningarna inte längre har samma partipolitiska lojalitet och framträder utifrån eget intresse. Dessutom rycker de inte längre ut för det egna partiet när det ifrågasätts. Även Ohlsson konstaterar i sin forskning att det politiska oberoendet och den journalistiska professionaliseringen har förändrat partipressen. Trots att tidningar har kvar sin politiska signatur har de markerat sitt oberoende. Dessutom har ledarskribenter en större frihet i att välja politiska ämnen och hur de ska diskuteras (2006). I Nords studie framkommer det även att samtliga tillfrågade grupper tar avstånd från lojaliteten gentemot tidningens närmst stående politiska parti (2001).

I Bolin et als. studie framgår det att under 2015 då invandring och integrationsfrågan var högaktuell, var detta ett ämne som blev alltmer centralt på ledarsidorna under den perioden. Detta resonerar med Nords forskning om att aktualitetskravets är relevant för ledarsidornas innehåll. Dessutom visade studien att majoriteten av ledarsidorna var neutrala, men att det fanns fler negativa än positiva. Sverigedemokraterna var det parti som omnämndes mest gällande partisamband med undantag för SvD, där det borgliga blocket framhövdes under tidsperioden (2016).

Avslutningsvis kvarstår frågan: vad säger den tidigare forskningen om hur partipressen ser ut idag? Det råder konsensus bland samtliga ovan nämnda studier att den har förändrats, till och med försvunnit, i olika avseenden. Forskarna är överens om att den traditionella partipressen till stora delar har försvunnit, men att det som finns kvar är partilojaliteten i innehållet på ledarsidorna. Faktum är att majoriteten av undersökningarna gjordes för så mycket som tio år sedan, och mycket har skett under dessa tio år. Dels är det samhällspolitiska klimatet inte detsamma och dels har medielandskapet förändrats som följd av digitaliseringen. Det intressanta är därför att komplettera detta forskningsområde med en studie av ledarsidorna, som möjligtvis också har förändrats. Detta kommer i sin tur bidra med en mer aktuell bild av samtidens ledarsidor, deras prioritering av ämnen samt hur de förhåller sig till närstående politiska partier.

I och med att denna studie är inriktad på kvällspress är det viktigt att notera att det inte kommer att gå att dra jämförelser till vissa delar i ovanstående kapitel då den tidigare forskningen främst är inriktad på lokal dagspress.

3. Teoretiskt ramverk

I följande avsnitt presenteras studiens teoretiska ramverk som består av modeller och teorier framtagna av forskare på ämnet. Vissa har etablerats nyligen och andra för en längre tid sedan. Nedan följer beskrivning av samtliga teorier och de modeller som kommer att appliceras i studien samt deras relevans.

3.1 Den hierarkiska modellen

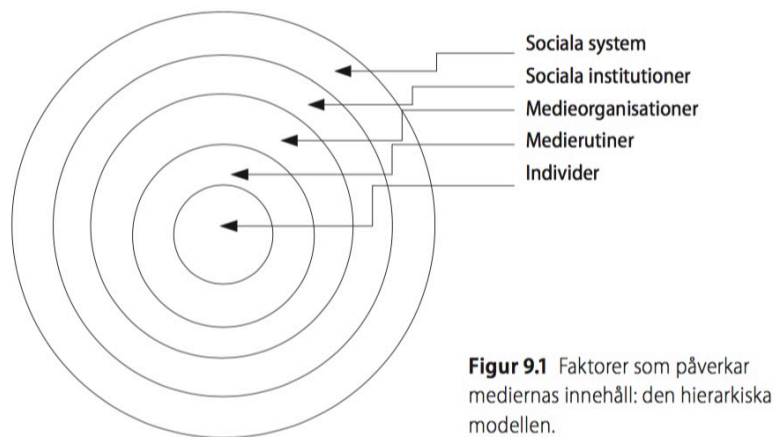
I boken *Handbok i journalistikforskning* skriver Jesper Strömbäck: “En av de mest etablerade modellerna för att analysera hur medierna och deras innehåll påverkas av faktorer på olika nivåer har formulerats av Shoemaker och Reese” (2019, s. 172). Modellen kallas ”Den hierarkiska modellen” och ska beskriva de faktorer som påverkar mediernas innehåll (ibid).

Viktigt att påpeka är att modellen främst är framtagen för att öka förståelsen för vad som blir nyheter. Hur detta kan förklara opinionsjournalistiken kan verka otydligt men i med att Nords forskning kommit fram till att ledarskribenters arbete påverkats mycket av ett liknande nyhetstänk kommer modellen att kunna appliceras (2001).

Modellen hjälper att förstå hur olika faktorer påverkar medieinnehållet. Modellen är indelad i fem faktorer som beskrivs nedan. Kopplingen mellan modellen och partipress syns i faktorn *Sociala institutioner* där ett exempel på institutioner som kan påverka medieinnehållet är politiska institutioner. Vidare kan modellen även appliceras för att kunna visa på hur enskilda journalister eller i vårt fall hur ledarskribenter påverkar innehållet. Detta är endast exempel på hur modellen kan appliceras.

Förhoppningen är att modellen kommer kunna vara en del av underlaget och förklara ledartexters innehåll. Dessutom är förhoppningen att modellen ska ligga till grund för tolkningar och förståelsen av resultatet och vad det kan bero på.

Figur 3.1.1 Faktorer som påverkar mediernas innehåll: Den hierarkiska modellen (Strömbäck, 2016)

Kommentar: Figuren visar faktorerna i dess rangordning. Då figuren är hämtad ur *Handbok i journalistikforskning* följer figurkommentaren med siffra med, denna bortses i detta sammanhang.

Modellens fem faktorer nämns och sammanfattas nedan:

Individerna

Syftar på individerna bakom journalistiken och deras påverkan på medieinnehållet. Hur journalisters bakgrunder, individuella tankar och ideologier påverkar innehållet. Strömbäck menar dock att deras betydelse för vad som blir en nyhet inte ska överdrivas (2019).

Medierutiner

Det som talar emot individernas påverkan är medierutinerna. Journalister och andra medieaktörer kan inte publicera vad de vill utan att andra faktorer påverkar. Medierutiner påverkar innehållet genom att etablerade yrkesnormer och roller påverkar vad som publiceras.

Mediaorganisationen

Syftar på mediaorganisationens uppbyggnad, dess etiska regler och policys samt vilka resurser olika organisationer besitter.

Sociala institutioner

Medier påverkar andra medier och organisationen är även i samspel med andra sociala institutioner till exempel politiska institutioner.

Sociala system

Sociala system är den mest övergripande nivån. Systemen skiljer sig från land till land. ”Det inbegriper summan av alla aktörer, organisationer och institutioner men också normer och värderingar både i allmänhet och när det gäller olika aktörers, organisationers och institutioners ansvar” (Strömbäck, 2019, s. 172).

3.2 Partipressen som teoretisk utgångspunkt

I studien *Vår tids ledare* etablerar Nord tre olika teorier som kan ha betydelse för ledarjournalistiken; ”den frihetliga pressteorin”, ”partipressen” och ”teorin om borgerlig offentlighet” (2001, s. 67). Teorin om partipressen är av högst relevans i denna studie, därav kommer de övriga två bortses framöver. Trots att teorierna inte är direkt skapta för studier av ledarjournalistik, är de applicerbara med tanke på ledarjournalistikens politiska roll i nyhetsmedierna.

Partipressen, som redan introducerats, har en omfattande historia inom den svenska nyhetssfären. Trots dennes härstamningar från Tyskland, har partipressen inte haft lika starkt fäste i västvärldens andra demokratier som den har haft i de nordiska länderna (Nord, 2001). Under de sena 1900-talet avtog partipressens glansdagar, där fler och fler tidningar anslöt till en mer ideologibaserad identitet, om de inte tog en helt icke-politisk ställning. Trots detta har partipressen levt kvar, om än i skymundan, på ledarsidorna i de svenska tidningarna. Därav finns det en relevans att applicera teorin om partipressen på ledarsidorna i dagens svenska tidningar (ibid).

Det grundläggande i Nords definiering av partipressen som teori är att det offentliga samtalet drar mest nytta av att olika typer av åsikter i samhället får synas och höras. I sin tur värderas denna spridning högre än en självständig press vars huvudsakliga uppgift är att kritisera och granska makten (2001). Fortsättningsvis menar han att den politiska debatten ska få förlängning i pressens röster, och vid dåtidens enkätundersökning återfanns detta fenomen högst bland centerpartister medan alla andra partier visat på en nedåtgående trend (Nord, 2001, s. 94).

För förståelsen av partipressen som begrepp har Stig Hadenius, Jan-Olof Seveborgs och Lennart Weibulls undersökningsvariabler varit givande. Enligt dessa tre går det att se tre partipresseegenskaper:

- Företagsmässig koppling mellan parti och tidning.
- Innehållsmässig partipolitisering.
- Strukturella faktorer.

I den innehållsmässiga partipolitiseringsen finns nyheter, annonser och ledare vilket gör att partipresseegenskap är mest aktuell för denna uppsats.

3.3 Möjliga utvecklingar för ledare i framtiden

I Nords sista kapitel *Ledare i framtiden* avslutar han sin studie med kommenterade slutsatser och presenterar potentiella vägar ledarjournalistiken kan ta i framtiden, med referens till partipressens nedgång. Även om ledarjournalistiken inte skulle gå partiernas ärenden kommer rollen ha kopplingar till både politiken och den journalistiska självständigheten (2001).

Fortsättningsvis menar han att, med tidigare nämnda kriterier som utgångspunkt, partipressen har starkare politisk förankring och inte är lika journalistiskt självständig. Då framtidens ledare måste förhålla sig till båda dessa parametrar, presenterar Nord en modell som representerar potentiella utvecklingar för ledarjournalistiken i svenska tidningar (ibid). Denna går att skåda nedan.

Figur 3.3.1 Möjliga utvecklingsvägar för framtidens ledare (Nord, 2001)

Idéstyrd

Den idéstyrda pressen som Nord presenterar kännetecknas av ett stort intresse av att tidningarna spelar en opinionsbildande roll där de för vidare uppfattningar om hur samhället bör styras samt kommenterar det samtida politiska skeendet. I stället för att styras av politiska åsikter som gäller för partipressen, styrs ledare av publicistiska värderingar ofta med en stark ideologisk anknytning. En grundpelare för den idéstyrda pressen är att det finns en koppling och påverkan utifrån aktuella politiska organisationer och politiska event som utspelar sig under tidsperioden. Fortsättningsvis representerar denna press en opinionsbildning som ofta argumenterar emot diverse politiska aktörer. Slutligen nämner även Nord att det under millenniumskiftet var tal om att det var i denna riktning som pressen var på väg mot, men inget som fastställdes.

Nyhetsstyrd

Den andra potentiella utvecklingen för framtidens ledare kan kategoriseras som nyhetsstyrd, där den opinionsbildande rollen stöps ur nyhetsjournalistiska principer och den journalistiska självständigheten ses som ett krav, i synnerhet mot andra samhällsaktörer. En likhet mellan den nyhetsstyrda pressen och den idéstyrda är framför allt ”friheten att presentera opinioner utan hänsyn tagen till vilka som framför dessa opinioner” (Nord, 2001, s. 220). Däremot skiljer de sig i att den nyhetsstyrda pressen varken har en ambition eller anser det positivt att opinionsbilda genom ideologiska grunder. För denna typ av press syns även aktualitetskravet igenom i den opinionsbildade journalistiken, vilket responderar med nyhetsjournalistikens grundkrav. Delar av Nords empiriska resultat presenterad i studien yrkar på att ledarpressen går mot en mer nyhetsstyrd press, däremot inte för innehållet vilket återigen gör det relevant att göra en studie som berör just innehåll. Slutligen förväntas den nyhetsstyrda tidningen informera och låta läsaren själv tolka och värdera ledare, som producerats nyhetsmässigt.

Marknadsstyrd

Vad som utmärker den marknadsstyrda pressen är det huvudsakliga fokuset på de ekonomiska intressena. Den har varken stark koppling till den journalistiska självständigheten eller en politisk förankring, utan förespråkar en opinionsbildning som är mer ”politiskt marknadstänkande” (Nord, 2001, s. 220). I och med detta har den marknadsstyrda pressen tendenser att falla in under opportunist och populism. Denna press representerar opinioner som kan bli lönsamma för tidningen som i sin tur ska generera medhåll och godtycke från intressenter, den är på så sätt motpolen till den idéstyrda pressen. Vid pressade ekonomiska förhållanden kan därför en marknadsstyrd tidning eventuellt stryka sina ledarsidor, om de inte har tillräckligt med intäkter eller publiken inte intresserar sig för innehållet.

Avslutningsvis understryker Nord alla dessa tre olika vägar för opinionsjournalistiken är idealroller. Med detta menar han att de sällan uppstår i renodlad form, utan oftast kombineras på olika sätt i olika tidningar. Däremot ger de bra modeller att applicera resultatet på, för att i sin tur utvärdera dagens ledare. Det är dock med förståelsen att ledare troligtvis inte förekommer i endast en av dessa format, i synnerhet när det gäller olika tidningar.

Det teoretiska ramverket kommer över lag att bidra med olika analysmodeller för det kommande resultatet. Den hierarkiska modellen kan förklara varför opinionsjournalistiken ter sig som den gör, och vad som ligger grund till det. Partipressen som teori ger oss en god grund att undersöka om fenomenet ens existerar i dagens ledarpress, men om den inte gör det: vad är det som har ersatt den? Nords framtida ledare kommer att ge en tydlig vägledning om det finns indikatorer på dessa tre olika roller samt en applicerbar analysmodell. I sin tur kommer det att gå att applicera dessa tre teorier och argumentera för hur opinionsjournalistiken ser ut idag.

4. Metod

I följande avsnitt presenteras uppsatsens metod grundläggande samt operationalisering av frågeställningarna. Dessutom analyseras validiteten och reliabiliteten.

4.1 Kvantitativ innehållsanalys

I denna studie kommer metoden kvantitativ innehållsanalys användas för att kunna identifiera ämnesval och kritiska- respektive berömmande förhållningssätt i ledarartiklar. Den kvantitativa innehållsanalysen artar sig bäst då den inte har använts i samma utsträckning som till exempel intervjuer med ledarskribenter men även för att syftet är att analysera innehållet i ledarna.

Hade i stället en kvalitativ intervjumetod valts eller en enkätundersökning, som användes frekvent i Nords omfattande studie, nås inte själva innehållet på samma sätt. Det väsentliga är att det har gjorts ett flertal studier, där man bland annat undersöker ledarskribenternas förhållningssätt och produktionsvillkor i skrivandet av ledare. Poängen med studien är att faktiskt påvisa vad ledarartiklar berör för ämnen för att på så sätt kunna identifiera potentiell partiloyalitet, samt se hur tidningarna skiljer sig åt i ämnesval.

Å ena sidan är en kvantitativ innehållsanalys en utmärkt metod för att kunna studera ett stort urval och då kunna dra generella slutsatser, som kan säga något om ett större sammanhang (Esaiasson et al., 2017). Kvantitativa innehållsanalys är även lämpliga för att undvika subjektiva tolkningar och på så sätt kunna göra objektiva skildringar vilket ger ett bättre generaliserbarhetsanspråk.

Å andra sidan har den kvantitativa metoden kritiserats då vissa anser att det är omöjligt att göra en objektiv studie, då alla människor bär på olika fördomar och världen är uppbyggd på människors tolkningar (Johansson & Karlsson, 2019). Dessutom menar Johansson och Karlsson "att något fundamentalt går förlorat när man översätter texter till siffror" (ibid, s. 172). Johansson och Karlsson menar dock att även de som gör kvalitativa undersökningar måste kategorisera resultat när texter tolkas. Dessutom menar de att trots att alla människor gör olika tolkningar, har vi många saker gemensamt som språk och kunskaper (ibid).

4.2 Material och urval

Materialet består av 247 ledarartiklar från Sveriges två största kvällstidningar, Aftonbladet och Expressen. Inför valet av tidningar var en viktig faktor att det skulle vara samma typ av tidning. Detta för att undvika felkällor där resultatet kan bero på tidningarnas olika strukturer. En annan väsentlig faktor var tidningarnas olika politiska hållning på ledarsidorna.

Aftonbladets oberoende socialdemokratiska hållning och Expressens obundna liberala hållning gör att materialet kan påvisa skillnader i hur tidningar med olika politiska hållning värderar olika ämnen och partier. Anledningen till att just kvällstidningar valdes som analysenhet var eftersom tidigare studier handlat om dagspress, mer precis lokal dagspress. Kvällstidningarnas ledarsidor är därför inte lika undersökta vilket gör att en forskningslucka täcks. Dessutom är kvällstidningarna rikstäckande i dess innehåll, vilket kan ge en mer generell bild och sättas i ett större sammanhang.

För att uppnå en så hög generaliserbarhet som möjligt var urvalsprocessen väldigt central i förarbetet inför studien. Detta för att sensationella händelser inte skulle påverka statistiken eller försämra validiteten. Därav användes ett strategiskt urval, med slumpade dagar ur en tremånadersperiod.

Centralt för vår urvalsprocess var strävan efter att kunna generalisera så brett som möjligt utifrån materialet. För att uppnå detta skapades tio syntetiska veckor. Fem av veckorna är slumpade utifrån 2022/01/31 till 2022/05/01 och resterande fem från 2023/01/30 till 2023/04/30. Dessa två tidsperioder är under en vår före ett regeringsskifte, och en vår efter. Anledningen bakom detta val är främst för att kunna se om ledartexterna på respektive tidning skiljer sig när regeringen byts ut. Urvalsprocessen kan identifieras som ett stratifierat urval då materialet är slumpat ur två utvalda perioder.

Fortsättningsvis togs beslutet att det endast var de tryckta ledarna som skulle undersökas. Detta besluts togs av flera anledningar där det främsta var att minska den egna påverkan på urvalet av materialet. Nu får i stället tidningarnas redaktioners prioriteringar och nyhetsvärdering bestämma vilka ledare som studien bygger på. Dessutom publicerar både Expressen och Aftonbladet olika många ledartexter varje dag på sina webbplatser men i papperstidningen presenteras alltid en eller två ledartexter. Detta är en ytterligare faktor till att välja papperstidningarna framför webben.

Vidare användes endast ledarartiklar i urvalsprocessen. Det hände att Expressen publicerade en krönika på ledarsidan under kodningsperioden. Dessa har bortsetts ifrån och inte kodats in, detta tillsammans med att det ibland publicerades en eller två ledare gör att det inte kommer att ha kodats lika många artiklar från vardera tidning. Samtidigt blev skillnaderna i antal kodade artiklar relativt små och därav har detta inte påverkat tillförlitligheten i resultatet. Totalt var det sju fler analysenheter från Aftonbladet än Expressen. Samtliga delar av resultatet kommer dessutom presenteras i procent för att minimera påverkan.

4.3 Begreppsdefinitioner och operationalisering

För att kunna besvara frågeställningarna har dessa operationaliserats till variabler. För att besvara fråga 1 har studien utgått främst ifrån V2 och V5 (se kodbok i bilaga 1). Variabel 2 (*Tidning?*) kommer visa hur Aftonbladet respektive Expressen prioriterar ämnen. Variabel 5 (*Huvudsakligt ämne?*) innehar totalt 38 värden för olika ämnesområden. Värdena 1-33 är

hämtade från Institutet för mediestudiers valundersökning då dessa gav tillräckligt specificerade ämnesområden även för denna undersökning (Johansson & Strömbäck, 2023). Värdena 34-37 har kompletterat Johanssons och Strömbäcks lista, eftersom det var ämnen som förekom under provkodningen men inte fanns med. Just provkodningen beskrivs mer under avsnitt 4.5 *Reliabilitet och replikerbarhet*. Med dessa två huvudsakliga variabler går det att urskilja huruvida de olika tidningarna skriver mer eller mindre om vissa ämnen. Det finns även potential för att kunna se om tidningarnas ledarsidor främjar eller motsätter sig vissa partiers hjärtefrågor i viss mån, för att i sin tur möjligt kunna urskilja ponerad partiloyalitet genom ämnesval.

För att kunna urskilja huruvida ledarsidorna väljer ämnen som indikerar på partipress har partiernas hjärtefrågor, det vill säga deras viktigaste frågor sammanfattats. Detta för att kunna avgöra om ledarsidornas innehåll reflekterar de frågor som partierna prioriterar högt. Det kommer hjälpa oss att analysera resultatet för att sedan kunna besvara frågeställning 1. Vänstersidans (Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet) viktigaste frågor är i helhet: Valfärd (Socialdemokraterna, u.å.), arbetslivsfrågor (Vänsterpartiet, u.å.), miljö, skola (Miljöpartiet, u.å.), och jämlikhet (Centerpartiet, u.å.). Högersidan (Liberalerna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna) prioriterar: Brottslighet (Moderaterna, u.å.), välfärd, sjukvård (Kristdemokraterna, u.å.), skola (Liberalerna, u.å.) och migrationspolitisk (Sverigedemokraterna, u.å.).

Anta att Aftonbladet (oberoende socialdemokratiskt) i större utsträckning skriver om ämnen som reflekterar vänstersidans och det närstående partiets hjärtefrågor. Eller att Expressen (obunden liberal) skriver mer om frågor som prioriteras av högersidan. Det skulle tyda på att tidningarna väljer ämnen i linje med partierna, vilket visar på en potentiell partiloyalitet eller ideologisk lojalitet i ämnesvalen.

För att besvara fråga 2 har studien främst utgått ifrån V9-V14 (se kodbok i bilagor). Dessa variabler omfattar tre huvudsakliga aktörer på tre olika variabler, samt hur denne aktör omnämns. För V9, V11 & V13 (*Vem är det som omnämns? Aktör #*) bygger studien på värden från Institutet för mediestudiers valundersökning (Johansson & Strömbäck, 2023), men har även kompletterats med värden som saknades. Värdena 18-26, 34-37 samt 45 har lagts till, då dessa upptäcktes under provkodningen. Med nummer 45: "Utländsk aktör", avses aktörer som är utländska och inte går att koda som någon av de andra värdena. Exempelvis Rysslands president Vladimir Putin hade kodats som en utländsk aktör då han inte ingår i nån typ av svensk politisk sfär (1-33), samtidigt som han inte kan klassas som något av de andra aktörerna (33-44, 46).

För V10, V12 och V14 (*Hur omnämns aktör #?*) finns värdena 0. *Neutralt* 1. *Kritisk*, 2. *Berömmande*, 3. *Balanserat* och 9. *Okodbart*. Dessa värden avser:

0. Neutralt – **avsaknad av negativt/positivt** laddade ord i förhållande till aktören i fråga.
1. Kritiskt – innehåller **negativt** laddade ord i förhållande till aktören i fråga.
2. Berömmande – innehåller **positivt** laddade ord i förhållande till aktören i fråga.

3. Balanserat – innehåller **både positivt och negativt** laddade ord till aktören i fråga.

9. Okodbart

Ovannämnda definitioner gäller även för V8 (*Är ledaren i huvudsak kritisk eller berömmande?*).

Ambitionen med dessa variabler är de ska påvisa vilket sätt tidningarna skriver om politiska aktörer såväl som icke-politiska. I sin tur går det att urskilja om det finns ett positivt eller negativt förhållningssätt till partier och politiker som överensstämmer med tidningens egen politiska tillhörighet. Fortsättningsvis finns det möjligheter att dra paralleller från de partipolitiska aktörerna till mandat partierna får i riksdagen. Under våren 2022 när den rödgröna regeringen satt på posten föll mandat i storleksordningen: S, M, SD, C, V, KD, L, MP (Valmyndigheten, *Valresultat 2018*). För våren 2023 när de blåa satt på regeringsposten föll mandat i storleksordningen: S, SD, M, V, C, KD, MP, L (Valmyndigheten, *Valresultat 2022*). Med detta skulle det kunna gå att jämföra om de politiska aktörernas omnämningar och värderingar korrelerar med mandat i riksdagen eller om tidningarna endast riktar sig till specifika aktörer.

För att analysen ska uppnå en högre nivå kommer ett antagande göras och läsare bör ta del av detta dessförinnan. Aftonbladets och Expressens olika ideologiska beteckningar har placerats på varsin sida av dagens politik: Aftonbladet på den vänstra sidan och Expressen på den högra sidan. Väl medvetna, om att det rent ideologiskt, är en komplex uppdelning med flera nivåer. Samtidigt för denna uppdelning med sig stora fördelar för den kommande analysen. Därav är denna uppdelning nödvändig. Dessutom är den samlade bilden att på ett generellt plan är uppdelning gjord på ett korrekt och sanningsenligt sätt. Detta innebär i praktiken att begrepp som, tidningens ”egna politiska sida” eller ”motsatta politiska sida” och liknande ordval kan komma att användas.

I resultatdelen har en ytterligare uppdelning gjorts mellan höger och vänsteraktörer. Nedan finns förklaringar där aktörerna (se variablerna 9, 11 och 13 i kodboken i bilaga) i undersökningen är uppdelade i vänster- och högeraktörer. Denna uppdelning är gjord efter aktörernas nuvarande politiska hållning och är beskriven nedan:

Vänsteraktörer: Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, partiledare V, partiledare S, språkrör MP, partiledare C, annan politiker V, annan politiker S, annan politiker MP, annan politiker C, “Mitten-vänsterpartierna” (S, MP, V, C), “De rödgröna” (V, MP, S), Oppositionen 2023 och Regeringen 2022.

Högeraktörer: Liberalerna, Moderaterna, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna, partiledare L, partiledare M, partiledare KD, partiledare SD, annan politiker L, annan politiker M, annan politiker KD, annan politiker SD, “Tidöpartierna” (M, L, KD, SD), Alliansen (M, KD, L), Oppositionen 2022 och Regeringen 2023.

Uppdelningen är gjord för att kunna ge en mer överskådlig och generell bild av de olika tidningarnas värderande av de två politiska sidorna. Denna uppdelning gör det även möjligt att kunna påvisa hur ideologiskt bundna tidningarna är. Uppdelningen är gjord med förståelse för att det finns svårigheter med att dela upp alla Sveriges riksdagspartier på varsin sida. Vissa partier står till exempel mer i mitten och kan byta sida från val till val. En mer korrekt uppdelning hade säkerligen haft fler fack än två sidor att placera de olika partierna i. Men för att i denna studie få ett tydligt resultat och en överskådlig bild är uppdelningen på två sidor optimal.

Uppdelningen har utgått ifrån vilken sida partier valt att stå på i de senaste valet. I valet 2018 släppte Liberalerna och Centerpartiet som tidigare varit relativt svårplacerade mittenpartier fram en minoritetsregering bestående av Socialdemokraterna och Miljöpartiet (Valmyndigheten, *Valresultat 2018*). Efter valet 2022 valde dock Liberalerna att sätta sig i högerregering med stöd av Sverigedemokraterna. Detta valde Centerpartiet bort motiverat med att ett samarbete med Sverigedemokraterna var otänkbart (Valmyndigheten, *Valresultat 2022*). Även om det går att argumentera för att Centerpartiet idag står mer i mitten än Liberalerna är det mer korrekt att placera Centerpartiet på den vänstra sidan än den högra, med hänvisning till resonemanget ovan.

För variabel V7 (*Ursprunget till ledartexten*) har sju olika värden definierats (se kodbok i bilaga). För 1. *Händelse* avses någon typ av händelse där ledartexten sprungit ur. För 2. *Politiskt förslag* samt 3. *Politiskt beslut* avses politiska förslagna vägar eller politiskt tagna beslut. Viktigt att poängtera är att politiska händelser som flertal ledare baseras på, kodas som händelser om det inte skriftligt framförs att en politisk aktör har förslagit eller beslutat om något. Exempelvis har ledartiklar som berör Natofrågan kodats som ett politiskt förslag, hävda/implementerade restriktioner rörande pandemin har kodats som politiska beslut medan artiklar baserade på kriget i Ukraina kodats som händelse. Med 6. *Undersökande journalistik* menas ursprung där artiklarna bygger på något typ av journalistiskt avslöjande eller gräv, när det refereras till en intervju eller liknande har denna i stället kodats som 7. *Annan*.

4.4 Intern och extern validitet

Validitet definieras av Esaiasson et al. i *Metodpraktikan* att det överensstämmer mellan teoretisk definition och operationell indikator, att det är frånvaro av systematiska fel och att studien mäter det den påstår att mäta (2017). Intern validitet omfattar det urval som berör den egna studien och hur väl det överensstämmer med verkligheten. Extern validitet uppstår om den interna validiteten är god vilket gör att man kan generalisera och dra allmänna slutsatser utifrån resultatet, det vill säga ge god generaliserbarhet (ibid).

Gällande den interna validiteten i studien är urvalet dess styrka. Som nämnt i metodavsnittet bygger studien på ett slumpmässigt urval och strategiska veckor. Detta styrker den interna validiteten på så sätt att urvalet är representativt från två olika tidsperioder, fria från subjektiva tolkningar. Även operationaliseringen i studien ger god validitet då vi valt att

jobba adekvat och inspirerats av andra studiers operationalisering. För att utforma kodboken lät vi oss inspireras av Johansson & Strömbäcks variabler för medieundersökningen av valet 2022 (2023).

Vad gäller den externa validiteten i denna studie, uppstår den om den interna validiteten är god. Å ena sidan upplever studiens metod extern validitet då den är utförlig och grundligt utförd. Vad gäller generaliserbarhet är vi försiktiga med att dra allmänna slutsatser utifrån studien. Detta eftersom endast två tidningars ledarsidor inte kan säga hur det ser ut för *alla* ledarsidor i Sverige.

En annan aspekt av validiteten är att i tidigare forskning har dags- och lokalpress varit i fokus. I denna uppsats är det två kvällstidningar som undersöks, vilket kommer bidra till att det kan bli svårare att jämföra slutsatserna av denna studie med alla aspekter i den tidigare forskningen. Dessutom är det ingen som undersökt Aftonbladet och Expressens ledarsidor innan, vilket gör att resultaten som uppsatsen ger kan visa på något som alltid varit. Till exempel kanske Aftonbladet och Expressens ledarsidor alltid varit partilojala i sitt innehåll, detta är något som denna undersökning inte kan påvisa. Det vill säga hur länge någonting potentiellt pågått. Detta är viktigt att nämna då avsaknaden av tidigare forskning på just detta område, gör att generaliserbarheten blir sämre.

4.5 Reliabilitet och replikerbarhet

Reliabiliteten bygger mycket på att den interna validiteten i en studie är god, vilket i sig bidrar till en hög extern validitet (Esaiasson et al., 2017). Hög reliabilitet innebär också frånvaro av systematiska fel. Genom att göra ett reliabilitetstest (interkodarreliabilitet) på sin studies mätinstrument, kan man säkerställa att reliabiliteten är hög. Då får en utomstående person utföra kodningen på slumpmässigt utvalda analysenheter, för att undersöka huruvida vem det är som kodar, förändrar resultatet. Detta är något som i studier med kvantitativ innehållsanalys höjer reliabiliteten avsevärt. I denna studie genomfördes inte ett formellt reliabilitetstest, däremot genomfördes en provkodning av tio artiklar vardera. Detta för att identifiera saknade variabelvärden och se till att en samstämmighet rådde bland författarna. Trots detta sänker avsaknaden av ett interkodarreliabilitetstest reliabiliteten något i denna studie.

Under kodningsarbetet satt vi till en början och kodade tillsammans för att undvika applicering av egna tolkningar och utformade tillsammans begreppsdefinitioner. Däremot har det inte varit möjligt att sitta tillsammans och koda varje dag, vilket sänker reliabiliteten något. Om osäkerheter uppstått har vi dock varit transparenta med varandra och haft en god kommunikation. Vad gäller replikerbarheten, det vill säga att vem som helst kan använda samma metod och få liknande resultat, har denna studie goda själ till replikerbarhet. Genom att utforma metoden på ett tydligt sätt, ger det upphov för andra att lättare använda samma metod och på så sätt få likartade resultat, vilket ger god replikerbarhet. Mer om detta i avsnitt *7 slutsatser och diskussion*.

5.Resultat

I följande avsnitt kommer resultatet att redovisas i tre delar. Inledningsvis presenteras karakteristiska drag för Aftonbladets och Expressens ledarsidor för att visa en övergripande bild om hur ledarsidorna ser ut idag. I del två redovisas resultatet från båda tidningarna i form av ämnesval, för att kunna se om dessa skiljer sig och på så sätt kunna identifiera potentiell partiloyalitet. Även för att se vilka ämnen som prioriteras mer eller mindre mellan tidningarna.

I del tre redovisas resultatet i en jämförelse mellan tidningarna för att se hur de skiljer sig åt samt ge en fördjupning av de politiska likheterna och skillnaderna. Genom att se hur de politiska tendenserna i form av partier och politiker värderas av ledarsidorna önskar vi kunna identifiera möjlig partiloyalitet genom kritik och beröm av olika aktörer. Dessutom är resultaten uppdelade på två tidsperioder: våren 2022 och våren 2023. Detta för att kunna se om innehållet skiljer sig under en period innan ett regeringsbyte och våren efter ett val.

5.1 Generella resultat

I följande del redovisas tre tabeller för att ge en övergripande bild av hur Aftonbladets och Expressens ledarsidor ser ut. Första tabellen visar aktörer och huruvida de är politiska eller icke-politiska. Det är en sammanslagning av båda tidsperioderna (våren 2022 och 2023) och kvällstidningarna. Tabellen är byggd på variablerna 9, 11 och 13: "*Vem är aktör X?*". Därefter är de uppdelade som politiska (1-33) och icke-politiska (34-46) (se kodbok i bilaga 1).

Tabell 5.1.1 Fördelning av politiska aktörer och icke-politiska aktörer på Aftonbladet och Expressens ledarsidor (procent).

Politiska aktörer	46
Icke-politiska aktörer	54
Summa procent	100
Antal	708

Kommentar: Tabellen baseras på V9, V11 och V13: "*Vem är aktör X?*". Med politiska aktörer avses värdena 1-33 och de opolitiska aktörerna omfattas av värdena 34-46 (se kodbok i bilaga).

Resultatet av tabell 5.1.1 visar en relativt jämn fördelning mellan de politiska och icke-politiska aktörerna, där de opolitiska är i en mindre majoritet. Av de opolitiska aktörerna var nästan en tredjedel *utländsk aktör*, detta redovisas mer i tabell 5.3.4 samt i bilaga (se tabellbilaga 3).

Den politiska beslutsnivån och det geografiska fokuset ger även en viktig bild av det mer generella resultatet, för att se i vilken kontext ledarartiklarna sätts i. I tabellen nedan presenteras en majoritet ur *riksfokus*, där artiklarna bland annat handlat om kritik mot lagförslag (som påverkar hela landet), Tidöavtalet samt politiska beslut kring inflation och ekonomi.

Tabell 5.1.2 Det geografiska och politiska fokuset för ledarartiklarna på Aftonbladet och Expressen (procent).

	Politisk beslutsnivå	Geografiskt fokus
Lokal	3	6
Regional	3	2
Riks	64	60
EU/Europa	10	17
Global	12	14
Okodbart	8	1
Summa procent	100	100
Antal	247	

Kommentar: Tabellen är baserad på resultat från variabel 15: "Vilken politisk beslutsnivå är det?" och 16: "Vilket geografiskt fokus har artikeln?" (se kodbok i bilaga). För värdet "okodbart" för båda variablerna gällde det att det inte fanns något geografiskt fokus eller att alternativet inte fanns, alternativt att det inte fanns något politiskt inslag i artikeln. *EU* gäller för den politiska beslutsnivån och *Europa* gäller för det geografiska fokuset.

För de 247 kodade artiklarna för både Aftonbladet och Expressen finns det en tydlig majoritet både för den politiska beslutsnivån och det geografiska fokuset för alternativet *riks*. Efter

följer *EU/Europa* på 10 respektive 17 procent och *global* på 12 respektive 14 procent. Både det lokala och regionala inom båda områdena hade en liten representation i ledarartiklarna.

Flertalet variabler som användes i kodningen omfattades av huruvida artikeln och aktörer benämndes i en *neutral*, *kritisk*, *berömmande* eller *balanserad* bemärkelse. Vad som kunde utläsas ur samtliga berörda variabler (V8, V10, V12 & V14, se kodbok i bilaga) var att det kritiska förhållningssättet dominerade. För tabellen nedan presenteras samtliga värderingar för hur artikeln huvudsakligen framstår.

Tabell 5.1.3 Sammanslagen värdering av huruvida artikeln huvudsakligen är neutral, kritisk, berömmande eller balanserad på ledarsidorna i Aftonbladet och Expressen uppdelat på våren 2022 och 2023 (procent).

Värdering	2022	2023
Neutral	2	5
Kritisk	82	78
Berömmande	2	1
Balanserad	14	16
Summa procent	100	100
Antal	123	124

Kommentar: Resultatet i tabellen avser variabel V8: "Är ledaren i huvudsak kritisk eller berömmande?" Värdena som kunde väljas var: 0 = *neutral*, 1 = *kritisk*, 2 = *berömmande* och 3 = *balanserad* – både kritik och beröm. Tabellen avser både Aftonbladet och Expressen och de totalt 247 analysenheter som kodats uppdelat på de två tidsperioderna.

Resultatet på tabell 5.1.3 visar att av de totalt 247 ledarartiklar som kodats under studien är 80 procent av dem i huvudsak kritiska på både Aftonbladet och Expressen under både våren 2022 och 2023. Mellan de två tidsperioderna skiljer det sig en del. Under våren 2022 var artiklarna något mer kritiska än 2023, det skiljer sig fyra procentenheter. Under 2023 var artiklarna tre procentenheter mer neutrala jämfört med föregående vår. Som nämnt ovan präglas flertalet av artiklarna av ett kritiskt förhållningssätt, vilket syns tydligt här. För de balanserade artiklarna har det framförts argument från olika sidor av ämnet i fråga, men viktigt att nämna är att även här går det att påvisa kritik (trots att den vägs upp av motparten).

5.2 Ämnesval på Aftonbladets och Expressens ledarsidor

Kommande tabeller fokuserar på kvällstidningarnas ledarsidor och dess ämnesval. Detta för att kunna besvara den första frågeställningen: “*Hur skiljer sig ämnesvalen på ledarsidorna på Aftonbladet och Expressen?*”. Den första tabellen är Aftonbladet och Expressens vanligaste ämnesval sammanlagt uppdelat på våren 2022 och 2023.

Tabell 5.2.1 De vanligaste ämnena i ledarartiklar på Expressen och Aftonbladet uppdelat på våren 2022 och 2023 (procent).

Huvudsakligt ämne	2022	2023
Ekonomi och finanspolitik	9	15
Krig	13	5
Försvarsfrågor	11	6
Skol- och utbildningspolitiska frågor	7	7
Demokrati- och inflytandefrågor	7	3
Miljöfrågor	2	5
Arbetslivsfrågor	2	6
Övriga frågor	49	53
Summa procent	100	100
Antal	123	124

Kommentar: Tabellen baseras på variablerna V2: “*Tidning*”, och V5: “*Huvudsakligt ämne*”. På variabel V5 fanns det 38 värden att välja mellan. Tabellen visar vilka de sju vanligaste huvudsakliga ämnesvalen är på Aftonbladet och Expressen, baserat på de 247 artiklar som totalt kodats uppdelat på tidsperioderna.

Tabell 5.2.1 visar att det vanligaste huvudsakliga ämnesvalet för en ledarartikel från Aftonbladet och Expressen 2022 var krig och under 2023 var det ekonomi- och finanspolitik. De artiklar som handlat om krig har oftast berört Rysslands anfallskrig mot Ukraina som inleddes under våren 2022. Artiklar som handlat om ekonomi- och finanspolitik har till exempel handlat om inflation, matpriser och budget. Ett annat ämne som skiljde sig mellan tidsperioderna var försvarsfrågor som ofta också berörde kriget i Ukraina. Det går tydligt att utläsa av tabellen att ämnena ändras beroende på vad som pågår i samhället. Nästkommande tabell berör de vanligaste ämnena i ledarartiklarna på Aftonbladet under de två tidsperioderna. Detta för att kunna se hur tidningarna skiljer sig i ämnesval.

Tabell 5.2.2 De vanligaste ämnena i ledarartiklarna på Aftonbladet under våren 2022 och 2023 (procent).

Huvudsakligt ämne	2022	2023
Ekonomi och finanspolitik	10	23
Krig	16	6
Arbetslivsfrågor	5	9
Skol- och utbildningspolitiska frågor	8	2
Miljöfrågor	2	8
Försvarsfrågor	5	5
Demokrati- och inflytandefrågor	5	5
Energipolitik	7	3
Övriga frågor	42	39
Summa procent	100	100
Antal	62	65

Kommentar: Tabellen baseras på variablerna V2: "Tidning" och V5: "Huvudsakligt ämne". På variabel V5 fanns det 38 värden att välja mellan. Tabellen avser de åtta vanligaste ämnena på Aftonbladets ledarsida. Totalt fanns det 127 analysenheter.

För Aftonbladet visar tabell 5.2.2 att det vanligaste ämnesvalet i ledarartiklarna under våren 2022 var krig. Under våren 2023 var det vanligaste ämnet ekonomi- och finanspolitik. Även i denna tabell syns det tydligt att ämnena ändrar sig mellan de olika tidsperioderna. Under våren 2023 skrevs det mer om miljö än föregående vår och under 2022 skrevs det mer om skola än året därpå. Likaså med energipolitik som det skrevs om i större omfattning 2022 än 2023. En annan fråga det skrevs mer om under 2023 än 2022 var arbetslivsfrågor. Exempel på vad arbetslivsfrågor kan handla om var när en yrkesgrupp antingen kritiseras eller beröms, eller när en yrkesgrupp protester gällande arbetsvillkor och fackliga frågor.

Följande tabell visar de vanligaste ämnena på Expressens ledarsida uppdelat på våren 2022 och 2023, där det går att skåda skillnader från ovan presenterad tabell.

Tabell 5.2.3 De vanligaste ämnena i ledarartiklarna på Expressen under våren 2022 och 2023 (procent).

Huvudsakligt ämne	2022	2023
Försvarsfrågor	18	7
Skol- och utbildningspolitiska frågor	7	14
Ekonomi- och finanspolitiska frågor	8	5
Krig	10	4
Demokrati- och inflytandefrågor	10	2
Kriminalitet	3	9
Vårdfrågor	3	7
Invandrings- och flyktingfrågor	3	7
Övriga frågor	38	45

Summa procent	100	100
Antal	61	59

Kommentar: Tabellen baseras på variablerna V2: "Tidning", och V5: "Huvudsakligt ämne". På variabel V5 fanns det 38 värden att välja mellan. Tabellen avser de åtta vanligaste ämnena på Expressens ledarsida. Totalt fanns det 120 analysenheter.

Tabell 5.2.3 visar att försvarsfrågor var det vanligaste ämne som berördes på Expressens ledarsida våren 2022. Under våren 2023 var det skol- och utbildningspolitiska frågor som var det vanligaste ämnet. Precis som i tabell 5.2.2 skiljer sig ämnesvalen mycket mellan tidsperioderna. Under 2022 skrevs det betydligt mer om demokrati- och inflytandefrågor än under 2023. Under 2023 skrevs det om kriminalitet i större omfattning än under 2022.

Resultaten av tabell 5.2.2 och 5.2.3 visar att de huvudsakliga ämnena skiljer sig mellan Aftonbladet och Expressen även hur ofta de skriver om vissa ämnen. Dessutom skiljer det sig vilka ämnen som är med på topp-åtta listan. Detta kommer att diskuteras mer djupgående i kapitel 6 *analys*.

5.3 Värdering av politiska aktörer på Aftonbladets och Expressens ledarsidor

I detta avsnitt kommer resultat presenteras med syfte att fördjupa inblicken i hur ledarsidornas partikoppling ser ut och skiljer sig mellan våren 2022 och våren 2023 på två av Sveriges största kvällstidningar. För att kunna presentera hur partikopplingen ser ut har de båda kvällstidningarnas ideologiska beteckningar generellt sätt placerats på två sidor av Sveriges blockpolitik. Där Aftonbladets "oberoende socialdemokratiska" hamnar på den vänstra sidan och Expressens "obundna liberal" hamnar på den högra. Därefter har vi delat upp studiens inkodade aktörer i höger- och vänsteraktörer enligt indelningen nedan. Detta för att kunna presentera hur tidningarna förhåller sig till "sin egen" politiska sida.

Nedan finns tabeller där aktörerna (se variablerna 9, 11 och 13 i kodboken i bilaga) i undersökningen är uppdelade i vänster- och högeraktörer. Detta har nämnts i metoden, men för att göra uppdelningen tydlig presenteras den ytterligare en gång här. Denna uppdelning är gjord efter aktörernas nuvarande politiska hållning och är beskriven nedan:

Vänsteraktörer: Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet, partiledare V, partiledare S, språkrör MP, partiledare C, annan politiker V, annan politiker S, annan politiker MP, annan politiker C, "Mitten-vänsterpartierna" (S, MP, V, C), "De rödgröna" (V, MP, S), Oppositionen 2023 och Regeringen 2022.

Högeraktörer: Liberalerna, Moderaterna, Kristdemokraterna, Sverigedemokraterna, partiledare L, partiledare M, partiledare KD, partiledare SD, annan politiker L, annan politiker M, annan politiker KD, annan politiker SD, "Tidöpartierna" (M, L, KD, SD), Alliansen (M, KD, L), Oppositionen 2022 och Regeringen 2023.

Följande tabell visar hur ofta höger- och vänsteraktörer är aktörer på Aftonbladet och Expressens ledarsidor, fördelat på våren 2022 och 2023.

Tabell 5.3.1 Höger- och vänsteraktörer i Aftonbladet och Expressens ledarsidor under våren 2022 och 2023 (procent).

	Aftonbladet		Expressen	
	2022	2023	2022	2023
Vänster	42	15	90	43
Höger	58	85	10	57
Totalt	100	100	100	100
Antal	76	96	81	69

Kommentar: Tabellens urval bygger på de politiska aktörerna (se värden 1-33 för variabel 9, 11 och 13 i kodboken med undantaget att värde 9, "annat parti", är exkluderat då det värdet saknar politisk hållning åt höger eller vänster). Uppdelningen är beskriven i inledningen av detta avsnitt. Tabellen visar i vilken utsträckning som aktörer är höger eller vänster på Aftonbladet och Expressen under våren 2022 och 2023. Tabellen beskriver inte hur vänster- och högeraktörer värderas utav tidningarna utan visar endast förekomsten.

Tabell 5.3.1 visar tydligt att skillnaderna är kraftiga mellan tidningarna när det kommer till hur ledarsidorna förhåller sig till vänster- och högeraktörer. Dessutom syns stora skillnader åren i mellan. Det är tydligt att när vänstersidan hade makten i Sverige år 2022, är fördelningen på Aftonbladet mellan vänster- och högeraktörer mer jämn. Under 2023 när högerblocket i stället hade makten är det 85 procent som är högeraktörer på Aftonbladet. En ökning på hela 27 procentenheter sedan 2022. På Expressen syns samma mönster. Under 2022 när vänstersidan hade makten är 90 procent vänsteraktörer och endast 10 procent är högeraktörer. När högern sedan fick makten 2023 blir fördelningen betydligt jämnare.

Det är tydligt att det på Aftonbladets ledarsidor är en majoritet av högeraktörer när det kommer till de politiska aktörerna oavsett år. På Expressen är detta inte lika tydligt även om

det blir betydligt jämnare mellan vänster- och högeraktörer när högern har makten. Det är till och med fler höger högeraktörer än vänsteraktörer representerade på ledarsidorna under 2023.

Tidningarna låter alltså den motsatta sidan representeras i större utsträckning än den egna. Vid första anblick kan detta verka märkligt men det har sin förklaring i hur aktörerna är värderade. Hur vänster- och höger aktörer kritiserats presenteras i tabellen nedan.

Tabell 5.3.2 Kritik mot vänster- och högeraktörer på Aftonbladet och Expressens ledarsidor under våren 2022 och 2023 (procent).

	Aftonbladet		Expressen	
	2022	2023	2022	2023
Vänster	18	10	97	65
Höger	82	90	3	35
Totalt	100	100	100	100
Antal	45	82	61	40

Kommentar: Tabellens urval bygger på de politiska aktörerna (se värden 1-33 för variabel 9, 11 och 13 i kodboken med undantaget att värde 9, "annat parti", är exkluderat då det värdet saknar politisk hållning åt höger och vänster). Uppdelningen är beskriven i inledningen av detta avsnitt. Tabellen visar i vilken utsträckning som vänster- och högeraktörer kritiserades på Aftonbladet och Expressen ledarsidor under våren 2022 och 2023.

Tabellen visar att av de gånger en vänster- eller högeraktör kritiserades på Aftonbladet under 2022 var det 82 procent som var högeraktörer och 18 procent som var vänsteraktörer. Motsvarande siffror under 2022 för Expressen var 97 procent när det var vänsteraktörer och 3 procent när det var högeraktörer. Aftonbladet under 2023 såg liknande ut och mönstret hade blivit ännu tydligare. Fortsättningsvis när ledarsidorna på Aftonbladet ska kritisera en vänster- eller högeraktör kritiseras högeraktörer i en mycket större utsträckning oavsett år. På Expressen under 2022 kritiseras nästan bara vänsteraktörer men efter regerings- och årsskifte minskar siffran till 65 och även högeraktörer kritiseras nu 35 procent av gångerna. Även om Aftonbladet ser mer lik ut de båda åren är det tydligt att båda tidningarnas ledarsidor generellt kritiserar den "andra politiska sidan" i större utsträckning. Ett annat synligt samband är att båda tidningarna kritiserar sina egna aktörer mer det år den egna sidan också sitter i regering.

Vidare blir skillnaden ännu tydligare i tabellen nedan där tidningarnas berömmande av vänster- och högeraktörer presenteras. Även om urvalet är betydligt mindre, är skillnaderna tillräckligt stora för att ändå visa på att tidningarnas val av aktörer som beröms går i linje med tidningarnas politiska sida.

Tabell 5.3.3 Beröm till vänster- och högeraktörer på Aftonbladet och Expressens ledarsidor fördelat på våren 2022 och 2023 (procent).

	Aftonbladet		Expressen	
	2022	2023	2022	2023
Vänster	100	100	40	0
Höger	0	0	60	100
Totalt	100	100	100	100
Antal	7	1	7	11

Kommentar: Tabellens urval bygger på de politiska aktörerna (se värden 1-33 för variabel 9, 11 och 13 i kodboken med undantaget att värde 9, "annat parti", är exkluderat då det värdet saknar politisk hållning åt höger och vänster). Uppdelningen är beskriven i inledningen av detta avsnitt. Tabellen visar i vilken utsträckning som vänster- och högeraktörer berömdes på Aftonbladet och Expressen ledarsidor under våren 2022 och 2023.

Tabellen visar att av de gånger en vänster- eller högeraktör berömdes på Aftonbladet under våren 2022 och 2023 var det samtliga gånger en vänsteraktör. Aftonbladet berömde således aldrig en högeraktör i någon av de ledare som undersökts. För Expressens berömmande av vänster- och högeraktörer berömdes vänsteraktörer aldrig under 2023. Under detta år berömdes i stället endast högeraktörer. Däremot var det något jämnare året därpå, högeraktörer berömdes fortfarande i störst utsträckning på Expressen. Detta visar att tidningarna i en majoritet av artiklarna berömmer den egna politiska sidan men att Expressen är något mer berömmande mot den andra sidan under våren 2022.

Det fanns två andra alternativ om en vänster- eller högeraktör varken beskrevs kritiskt eller berömmande, dessa två var, *balanserat - både kritiskt och berömmande* och *neutralt*. I resultatpresentationen har dessa två uteblivit då urvalet inte var representativt. Det var heller inga avsevärda skillnader mellan varken höger/vänster, Aftonbladet/Expressen eller våren 2022/2023. Detta gäller även för följande tabell. För att bryta ner tidningarnas politiska värderande på ledarplats ytterligare delades aktörerna in partipolitiskt. Tabellen nedan visar på detta och ger oss en ökad förståelse för den enskilda partiernas värdering.

Tabell 5.3.4 Kritik mot partipolitiska aktörer på Aftonbladet och Expressens ledarsidor våren 2022 och 2023 (procent).

	2022		2023	
	Aftonbladet	Expressen	Aftonbladet	Expressen
V	0	16	0	6
S	10	66	10	25
MP	0	2	2	25
C	0	8	0	10
L	10	0	3	3
M	51	0	39	19
KD	7	0	18	0
SD	17	4	28	9
Annat parti	5	4	0	3
Summa procent	100	100	100	100
Antal	41	49	61	32

Kommentar: För de partipolitiska aktörerna (se värden 1–25 för V9, V11 och V13 i kodboken) har *parti*, *partiledare x* och *annan politiker x* från respektive parti lagts ihop till ett värde där respektive parti representerar de tre olika värdena. I denna tabell bortses värden 26-33 (som finns i tabellerna ovan) då dessa är partikonstellationer. I tabellen visas endast kritik gentemot de politiska aktörerna, där alternativen *neutral*, *berömmande* & *balanserat* även fanns. För att se en sammanställning av samtliga värderingar för denna uppdelning av aktörer se tabellbilaga 2.

För samtliga politiska aktörer fanns det möjligheten att välja fyra olika värden, där *kritik* gentemot aktörer var mest representerat. Detta resultat går att skåda ovan. Tabellen visar en tydlig fördelning av kritiken från respektive tidningar, under 2022 när Aftonbladets politiska sida med Socialdemokraterna i spetsen satt på makten fördelades hälften av deras kritik mot Moderaterna. Däremot gav de en tiondel av sin kritik till det ”egna partiet”, det vill säga Socialdemokraterna. Aftonbladet ger ingen kritik till V, MP eller C, däremot ger de 17 procent av sin kritik gentemot Sverigedemokraterna som blir det näst största partiet som får kritik. Jämför man sedan med våren 2023 när regeringen Kristersson, i samarbete med Sverigedemokraterna, satt på posten ökar tidningens kritik mot SD med elva procentenheter. Samtidigt sjönk kritik mot Moderaterna med tolv procentenheter, från 51 till 39 procent. Kritiken från Aftonbladet sprider därför ut sig mer över de olika partierna från den motsatta politiska sidan under 2023.

Under 2022 när S-regeringen satt på posten riktar Expressen två tredjedelar av sin kritik för det året just mot socialdemokratiska aktörer. Näst mest kritik från Expressen riktades mot Vänsterpartiet, som var en av de som släppte fram S-regeringen. Tidningen gav ingen kritik mot deras egen politiska sida, det vill säga Liberalerna, Moderaterna och Kristdemokraterna under våren 2022 (Sverigedemokraternas aktörer fick däremot fyra procent av tidningens kritik). Jämför man det med 2023 när de blåa partierna satt i regeringen, i samarbete med Sverigedemokraterna, fördelas Expressens kritik mer utspritt. Socialdemokraternas och Miljöpartiets aktörer får motta en fjärdedel vardera av kritiken, efterföljt av Moderaterna på nästan en femtedel. Värt att tillägga är att under 2023 har endast 32 kritiskt benämnda aktörer kodats för Expressen, vilket dels kan bero på att tidningen generellt sett publicerade färre artiklar, dels på att det möjligtvis inte förekom lika många aktörer över lag.

För hela tabellen går det att skåda hur antalet kodade aktörer skiljer sig mellan tidningarna, när Expressens motsatta politiska sida satt i regeringen 2022 förekom det fler aktörer i deras artiklar jämfört med Aftonbladet. Detsamma gäller för 2023 fast då i stället för Aftonbladet, och då med en avsevärt större skillnad i antalet kodade aktörer. Tidigare nämns att detta kan bero på tidningarnas egen prioritering av att skriva om aktörer eller hur många artiklar som kodats. Däremot eftersom fenomenet förekommer för båda år men i motsatta bemärkelser kan det tyda på prioritering av att kritisera oppositionen på ledarsidor vilket kommer diskuteras mer i kommande analyskapitel.

För de opolitiska aktörerna var det även den kritiska värderingen som var utmärkande (se tabellbilaga 3). Utländska aktörer stod för 20 procent av kritiken, företag för 8 procent och myndigheter för 7 procent. Det fanns en konsensus bland oss författare att en stor del av de utländska aktörerna som kodades var Vladimir Putin, ofta i kritisk bemärkelse och i anslutning till Ukrainakriget.

6. Analys

I analysen kommer syftet att besvaras med hjälp av de två frågeställningarna 1): *Hur skiljer sig ämnesvalen på ledarsidorna mellan Aftonbladet och Expressen* och 2): *Hur värderar tidningarna politiska partier på ledarsidor?*

Som beskrivits i metoden har Aftonbladet och Expressen inför analysavsnittet delats in på varsin sida av dagens politik. Detta innebär i praktiken att begrepp som, tidningens ”egna politiska sida” eller ”motsatta politiska sida” och liknande ordval kommer att användas i analysen.

6.1 Hur skiljer sig ämnesvalen mellan Aftonbladets och Expressens ledarsidor?

Vad gäller de sammanslagna huvudsakliga ämnena på ledarsidorna för både Aftonbladet och Expressen, visade resultatet att det skiljde sig mellan de två tidsperioderna våren 2022 och våren 2023. Under den första tidsperioden var det vanligaste ämnet på båda ledarsidor krig och försvarsfrågor. En vecka innan den utvalda urvalsperioden anföll Ryssland Ukraina, vilket de flesta artiklar berörde. Under den andra tidsperioden var ekonomi- och finanspolitiska frågor det vanligaste ämnet, och dessa artiklar berörde främst inflation, vardagsekonomi och budgetar som en konsekvens av den ökade inflationen i samhället. Detta tyder på att de vanligaste ämnena följer den nationella politiska dynamiken och är aktuella, då de utgår från vad som pågår i samhället. Detta korresponderar med Nords forskning om aktualitetsprincipen, som ansågs vara det mest relevanta för ledarskribenter i dess innehåll (2001). Om aktualitetsprincipen skulle stämma fullt ut, skulle det betyda att alla artiklar skulle handla om samma saker. Detta stämmer inte, då artiklarna ofta har olika vinklingar och berör olika områden inom ämnet. Olika aktörer har dessutom kritiserats och berömts. Med andra ord kan det påstås att ledarsidorna i viss mån diskuterar samma ämnen men på olika sätt. Men en sak som är säker är att aktualitet är något som genomsyrar ledarsidorna än idag. Även i Bolin et als forskning om att invandringsfrågor fick ta allt större plats på ledarsidorna under den utmärkande asylinvandringen 2015, korresponderar med resultatet från studien om att aktualitet är något som fortfarande värderas högt (2016).

När det kommer till hur tidningarna skiljer sig åt i ämnesvalen, finns det stora skillnader. Låt börja med Aftonbladet. Under våren 2022 var det vanligaste ämnet på ledarsidan krig med 16 procent. Våren därpå skrevs det inte om krig i samma omfattning, då hade procenten sjunkit till 6 procent. Samma vår var det vanligaste ämnet ekonomi- och finanspolitiska frågor på 23 procent, och året innan låg detta ämne på 10 procent.

Vad gäller Expressens vanligaste ämne under den första tidsperioden var det försvarsfrågor på 18 procent och året efter sjönk det till 7 procent. Under våren 2023 var det vanligaste ämnet skol- och utbildningspolitiska frågor på 14 procent, vilket året innan låg på 7 procent.

Det skiljde sig även mycket mellan tidningarnas vanligaste ämnen. Till exempel skrev Aftonbladet om arbetslivsfrågor, miljöfrågor och energipolitik, dessa ämnen fanns inte överhuvudtaget med i Expressens tabell. Likaså med Expressen som skrev om kriminalitet, vårdfrågor och invandrings- och flyktingfrågor, vilket inte fanns med på Aftonbladets tabell om de vanligaste ämnena. Detta tyder på att ledarsidorna följer aktuella ämnen, men även prioriterar olika ämnen beroende på vilken tidning det är.

Som nämnt i operationaliseringen, har de politiska blocken olika hjärtefrågor. Enligt resultatet går detta att se på ledarsidorna. Vänstersidans (V, S, MP och C) viktigaste frågor är i välfärd, arbetslivsfrågor, miljö, skola och jämlikhet. Aftonbladet skrev mer om arbetslivsfrågor, miljöfrågor och energipolitik än vad Expressen gjorde. Detta korresponderar med vänstersidans hjärtefrågor, vilket tyder på att det finns ideologisk lojalitet i ämnesvalen. Detsamma gäller för Expressen, som skrev mer om kriminalitet, vårdfrågor och invandrings- och flyktingfrågor. Högersidans (L, M, KD och SD) hjärtefrågor är brottslighet, välfärd, sjukvård, skola och migrationspolitik. Även för Expressen går det att tyda en ideologisk koppling mellan ämnesval och tidning. Det vill säga, Aftonbladets ämnesval går hand i hand med vänstersidans viktigaste frågor och Expressens ämnesval går hand i hand med högersidans viktigaste frågor.

Som nämnt i bakgrunden härstammar de socialdemokratiska tidningarna från den politiska och fackliga arbetarrörelsen. Innehållet i den socialdemokratiska pressen skulle vara relevanta nyheter för de i arbetarrörelsen (Weibull et al., 2018). Det som förr var en av grundstenarna i hur partipressen definierades var att tidningen representerade partiets ideologiska grund på nyhetssidorna (Strömbäck, 2019). Detta samband går till viss del att syna i Aftonbladets innehåll gällande arbetslivsfrågor då många av de artiklar som berörde ämnet handlade om arbetsrättsliga frågor, vilket korresponderar med den forna socialdemokratiska partipressen. Därav går det att se ett samband med partipressen än idag då arbetslivsfrågor är ett prioriterat ämne för Aftonbladet (oberoende socialdemokratisk) på ledarsidan. Detta säger något om det ideologiska ställningstagandet och vilka frågor som är relevanta för tidningarna. Likaså vad gäller Expressen. Våren 2023 var det vanligaste ämnet skol- och utbildningspolitiska frågor vilket är en av Liberalernas viktigaste frågor.

Vad gäller Nords teorier om de framtida ledarna, går det att yrka för att dessa tidningar tyder både på en nyhetsstyrd och idéstyrd press i bemärkelsen av deras ämnesval. Aktualitetskravet, som är något utav en grundpelare i den nyhetsstyrda pressen, syns starkt i resonemangen ovan – där flera av ledarartiklarna ofta knyter an till ämnen som har hög relevans i samtiden. Däremot med de olika vinklingarna av dessa artiklar artar sig ändå resultatet till att påvisa en skillnad emellan tidningarna – vilket i sin tur korresponderar med tidningarnas hjärtefrågor och ideologiska värdegrund. I sin tur går det därför att hävda hur ledarsidorna i stället tyder på en mer idéstyrd press. Dock är det viktigt att ha i åtanke att dessa idealroller, som tidigare nämnt, sällan är renodlade vilket gör det logiskt att argumentera för båda kategorierna (Nord, 2001).

6.2 Hur värderar tidningarna politiska partier på sina ledarsidor?

I detta avsnitt kommer Aftonbladets och Expressens politiska tillhörighet diskuteras och analyseras. Tillsammans med tidigare forskning samt resultatet kommer avsnittet jämföra tidningarnas partitillhörighet, kritik mot politiska aktörer och skillnader mellan våren 2022 och 2023.

6.2.1 Tidningarnas värdering mot vänster- och högeraktörer

I studiens resultat syns tydliga exempel på hur Aftonbladets och Expressens ledarsidor har olika ideologiska hållningspunkter. Det är väsentligt att framhålla att tidningarna själva är transparenta med deras ideologiska tillhörighet på ledarplats. Aftonbladet har beteckningen oberoende socialdemokratisk och Expressen är obunden liberal. Även om ingen av dessa kvällstidningar ägs eller tillhör ett politiskt parti är det tydligt att båda tidningarna har olika ideologiska beteckningar och att dessa påverkar ledarsidornas innehåll och värdering.

Enligt Weibull är den traditionella partipressen borta i Sverige, tidningarna ägs inte längre av politiska partier, partiloyaliteten och partipolitisk läsekrets är borta (2013). Vidare, menar Ohlsson att det politiska oberoendet har blivit en väsentlig del för Sveriges dagstidningar. Detta har lett till att även om man har kvar sin politiska signatur har man sedan många år markerat sitt oberoende (2006).

Även om ledarsidorna inte är partipolitiska utan snarare ideologiskt styrda missgynnas eller gynnas ändå vissa politiska partier i större utsträckning. För att en tidnings ledarplats ska klassas som partipolitiskt knuten bör endast ett parti gynnas. Resultaten från studien visar snarare att Sveriges två största kvällstidningars ledarsidor missgynnar varsin sida av politiken.

I tabell 5.3.2 syns det tydligt att Expressens ledarsida kritiserar vänsteraktörer i större utsträckning än högeraktörer. Det motsatta gäller för Aftonbladet, där kritiserar i stället högeraktörer mer än vänsteraktörer. Skillnaderna är distinkta och tankarna går till tidningarnas olika ideologiska ståndpunkter. För tidningarnas berömmande på ledarplats talar resultatet för en liknande tes som ovan. Tabell 5.3.3 visar att när Aftonbladet berömmar en höger- eller vänsteraktör är det alltid en vänsteraktör som beröms. På Expressen är samma siffra för vänsteraktörer 0 procent under våren 2023, men under våren 2022, är siffrorna jämnare även om det fortfarande berömdes fler högeraktörer. Detta resultat bygger på ett relativt begränsat urval eftersom politiska aktörer kritiserar betydligt oftare än de beröms. Samtidigt var skillnaderna tydliga och detta ger kredibilitet till antagandet att kvällstidningarnas ledarsidor berömmar sin sida av politiken i störst utsträckning. Således är detta ytterligare ett tecken på att ledarjournalistikens innehåll på kvällstidningarna går i samma politiska riktning som tidningarnas ideologiska beteckningar.

6.2.1.1 Skillnader vid regeringsskifte

En väsentlig del av resultatet är skillnaderna i resultatet mellan våren 2022 och våren 2023. Denna skillnad gör att ledarsidornas koppling till de olika politiska sidorna blir ännu tydligare. När tidningarnas egen politiska sida har makten är fördelningen mellan vänster- och högeraktörer jämnare, jämfört med när tidningarnas egen sida är i opposition. På Aftonbladets ledarsida är 58 procent högeraktörer under våren 2022. Samma siffra har stigit till 85 procent våren därpå. På Expressen är 90 procent vänsteraktörer under våren 2022 samma siffra är 43 procent året efter (se tabell 5.3.1).

Ovanstående resultat påvisar ett intressant mönster. Båda tidningarna har en jämnare fördelning av vänster- och högeraktörer under det året som tidningarnas politiska sida har makten. Under året som tidningarnas motsatta politiska sida styr är den motsatta sidan också tveklöst överrepresenterad. Denna studie kan inte bevisa att skillnaderna mellan åren beror på regeringsskiftet, det är möjligt att ovanstående samband endast är en tillfällighet. Samtidigt med hänsyn till tidigare forskning är det sannolikt att sambandet ändå är en korrelation.

Ur en teoretisk utgångspunkt skulle den hierarkiska modellen kunna förklara sambandet. Även om teorin främst är framtagen för att förklara nyhetsurval går den att applicera på allt medieinnehåll (Strömbäck, 2019). Dessutom har Nord kunnat visa att antalet ledarskribenter med en nyhetsjournalistisk bakgrund ökade under hans studie (2001). Därmed är det inte omöjligt att vissa nyhetsjournalistiska ideal kan påverka ledarskribenterna. Två faktorer som styr medieinnehållet enligt den hierarkiska modellen är medierutiner och mediaorganisationen. I dessa två begrepp ryms bland annat etiska regler och yrkesnormer (Strömbäck, 2019). Ett exempel på detta skulle kunna vara det journalistiska idealet att granska makten. Som tidigare nämnt ökar antalet aktörer från den egna politiska sidan när tidningens egen sida styr Sverige. Det är således möjligt att ledarredaktionerna ser den tiden som en chans att vara "självkritisk" och visa på en typ av professionalism i form av opartiskhet. Rent generellt går det att argumentera för att en ledarredaktion som kritiserar den egna sidan styrs mer av klassisk journalistisk yrkesetik än en som bara gynnar den egna sidan.

Vidare kommer resultatet för tidningarnas val av aktörer som kritiserats på ledarplats under våren 2022 och 2023 analyseras djupare. Tabell 5.3.2 visar som tidigare nämnt att både Aftonbladets och Expressens ledarsida generellt kritiserar den motsatta sidan politiskt i störst utsträckning. Detta oavsett om det handlar om artiklar från våren 2022 eller våren 2023. Däremot finns en tydlig skillnad mellan tidningarna. Aftonbladet kritiserar 82 procent av gångerna en högeraktör under våren 2022 och samma siffra är 90 procent år 2023. Det är en relativt liten ökning på 8 procentenheter, men fortfarande en ökning. På Expressen kritiserades i stället en vänsteraktör 97 procent av gångerna under våren 2022 och samma siffra året därpå var 65 procent. Under 2023 kritiserade alltså Expressen även högeraktörer 35 procent av gångerna.

I Nords studie om ledarsidorna i dagstidningar presenterades resultat som visade att den liberala pressen varken var kritisk eller berömmande (2001). Data som presenteras i

resultatkapitlet visar däremot på motsatsen. För båda tidningar, men utmärkande i detta fall: I Expressen som är obunden liberal, finns det en stor representation av kritik, både den huvudsakliga tonen i artikeln och gentemot aktörer (se tabell 5.1.3 & 5.3.2). Resultatet går även i viss linje med Bolin et als forskning om invandring där, bortsett från majoriteten av neutrala artiklar, var det mer kritik eller negativitet än beröm eller positivitet på ledarsidorna. I grunden har ändå opinionsjournalistiken syftet att påverka och provocera (Nordensson, 2008), vilket får det att framstå rimligt att de kodade ledarartiklarna innefattar en majoritet av ett kritiskt förhållningssätt. Dock ska det understrykas att denna studie baseras på ledarartiklar från kvällstidningar och Nords studie har tittat på dagspress, därav är det med försiktighet vi drar dessa paralleller.

De aktörer som varken värderades kritiskt eller berömmade värderades antingen, neutralt eller balanserat. Majoriteten av aktörerna på både Aftonbladet och Expressen värderades, som tidigare beskrivet, kritiskt. Konsekvensen av detta blev att urvalet blev begränsat för de aktörer som beskrivits som neutrala och balanserade. Därav och på grund av irrelevans delades detta resultat inte upp på våren 2022 och våren 2023. Däremot visade den generella bilden, över båda åren, att både Aftonbladet och Expressen i större utsträckning beskrev den egna sidan som balanserad (se bilaga 4). Sett till den neutrala värderingen var värderingen i princip helt jämn för båda tidningarna (se bilaga 5). Vänsteraktörerna beskrevs som neutrala i störst utsträckning med några procentenheters marginal på båda tidningarna. Dessa tabeller ska som tidigare nämnts inte ge för stort avtryck. Samtidigt påvisar resultatet från tabellen för den balanserade värderingen att tidningarnas egen sida är att föredra (se bilaga 4).

Enligt resultatet kritiserar båda tidningarna den andra sidan mer när tidningarnas egen sida är i opposition. Båda tidningarna är på samma tema mer kritiska mot sin egen sida när samma sida även sitter på makten i Sverige. Detta syns dock ytterst lite på Aftonbladet medan det är tydligt på Expressen. Detta skulle kunna tolkas som ett tecken på att Aftonbladet förankrar sig hårdare i den vänstra sidan av politiken jämfört med hur Expressen förankrar sig i den högra. Anledningen till detta skulle kunna vara tidningarnas ideologiska beteckningar och skulle kunna påvisa en viss partikoppling. Det går att argumentera för att Socialdemokraterna är ett mer tydligt vänsterparti än vad Liberalerna är ett högerparti. Men detta är endast en reflektion och ingenting resultatet faktiskt bevisar.

Det är även väsentligt att komma ihåg att denna studie endast har jämfört våren 2022 och 2023. Det är för få år för att kunna tala om ett mönster men det ska samtidigt framhävas att skillnaderna ändå var stora beroende på vilket år artiklarna var ifrån.

Vidare har forskning visat att även om de politiska ägarbanden till tidningarna har försvunnit behöver det inte nödvändigtvis innebära att tidningarna slutar stödja en politisk riktning i sitt innehåll (Weibull, 2013). Detta är ett ytterligare bevis på att partipressen har förändrats men att tidningarna har kvar sin politiska riktning genom sin ideologi.

Ett annat resultat från Nords studie visar att alla tillfrågade grupper tar avstånd från tidningens närmst stående parti. Vidare i Nords forskning angav ledarskribenter att det viktigaste målet för en ledarskribent var att följa en ”konsekvent linje i profilfrågor” (2001, s.

103). Den konsekventa linjen i profilfrågor är ett annat exempel på ledarsidornas koppling till sin ideologi och syns även i studiens resultat.

Den politiska riktningen finns tydligt kvar bland ledartexterna men det är heller ingen hemlighet och behöver inte vara ett problem. Risken är att befolkningen endast tar del av nyheter och annat medieinnehåll från medier med samma politiska ideologi som de själva. Detta skulle kunna leda till ett mer polariserat och grupperat samhälle. Nord beskriver hur ledarsidorna ska vara en arena för offentliga samtal och en mer djupgående demokratisk dialog (2001). För att detta ska upprätthållas behöver ledarsidor fortsatt vara transparanta med vilken ideologisk beteckning tidningen utgår från. Därefter är makten hos folket och en kan endast hoppas att de flesta väljer att läsa olika tidningars ledarsidor för att få en mer samlad bild och en ökad förståelse för verkligheten.

6.2.2 Kritik mot partipolitiska aktörer

Tidningarnas förhållningssätt till deras politiska tillhörighet kan fortsättningsvis demonstreras tydligt i empirin presenterad i tabell 5.3.4. Ur denna tabell går det att avläsa för våren 2022 hur två tredjedelar av Expressens kritik är gentemot socialdemokratiska aktörer, samt att hälften av Aftonbladets kritik riktas mot Moderaternas olika aktörer. Dessa partier är stora mottagare för kritiken för båda tidningar. När det är den motstående politiska sidan, i relation till tidningen, ser det ut som ovan nämnt men samtidigt är det dessa partier som får ta emot mest kritik av de partier som går i linje med tidningens ideologiska hållning (med undantag för Expressen 2022. Den perioden får L, M och KD noll procent och SD får fyra procent av kritiken). Trots SD:s fyra procent framstår det över lag som logiskt då både Socialdemokraterna och Moderaterna har varit två av Sveriges största partier under en längre tid (innan Sverigedemokraterna gick om Moderaterna som näst största parti under valet 2022).

Fortsättningsvis fördelas kritiken mot de övriga partipolitiska aktörerna som står på Aftonbladets motsatta ”politiska sida” i samma rangordning som mandatet faller i riksdagen för våren 2022 (Valmyndigheten, *Valresultat 2018*). För att förtydliga innebär det att efter Moderaterna följer Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och till sist Liberalerna. Däremot för våren 2023 förändras spelplanen för dessa partier, då SD går om M och blir det näst största partiet efter valet hösten 2022 (Valmyndigheten, *Valresultat 2022*). Detta speglar sig även till viss del i kritiken gentemot aktörerna från Aftonbladets sida, då SD tar emot elva procentenheter mer och M tolv procentenheter mindre under våren 2023. Däremot är Moderaterna fortfarande det parti som får motta mest kritik av tidningen.

Detta samband inträffar även i Expressens artiklar, då för den motsatta ”politiska sidan”, med några mindre skillnader. Efter Socialdemokraterna följer Vänsterpartiet, Centerpartiet och med minst kritik Miljöpartiet för våren 2022. Under våren 2023 ser det dock väldigt annorlunda ut, där MP och S tar emot lika mycket kritik för att sedan följas av C och till sist V. Mandatet för ”vänstersidan” (se avsnitt 5.3) faller i ordningen S/C/V/MP

(Valmyndigheten, *Valresultat 2018*) och S/V/C/MP (Valmyndigheten, *Valresultat 2022*). I valresultatet 2022 fick C och V lika många mandat.

Vad som går att avläsa ur detta är att Expressen fördelar sin kritik liknande som Aftonbladet gör gentemot motståndssidan, med några undantag för våren 2023. För det första ger de lika mycket kritik till de partier med minst respektive flest mandat, för det andra så ger de mer kritik till M, som tillhör den egna politiska sidan, än vad de ger till C och V. Samtidigt är det viktigt att ha i åtanke att för våren 2023 registrerades endast 32 kritiskt benämnda aktörer vilket jämfört med Aftonbladets 61 kritiskt värderade aktörer inte representerar det ideala urvalet, samtidigt är resultatet angivet i procent vilket illustrerar en relativt representativ bild.

Den självständiga pressens huvuduppgift är att *kritisera* och *granska makten* (Nord, 2001). Ovan går det att se att båda tidningar kritiserar men att de även, med vissa undantag, riktar kritiken till de som sitter på mest makt och i sin tur granskar dem. I detta avseende stämmer därför Nords fastställande av de grundläggande journalistiska idealen överens med både Aftonbladets och Expressens ledarsidor. Med Nords definiering av partipressen som teori skulle det därför kunna gå att argumentera för att det inte finns några spår av partipress på dessa ledarsidor utan att de representerar en självständig press (ibid). Däremot finns det ett mönster i båda tidningars riktning av kritik, att det inte sällan är den motsatta politiska sidan som är mottagare.

Den idéstyrda pressen, som Nord klassificerar som en av de potentiella vägarna ledare kan ta i framtiden, baseras i grund och botten på att ledare skrivs utifrån publicistiska värderingar med en tydlig ideologisk anknytning (2001). Med det i åtanke finns det tydliga tecken på att Expressens och Aftonbladets ledarsidor visar på en mer idéstyrd press. Den nyhetsstyrda pressen som Nord definierar skiljer sig, om än lite, mot den idéstyrda i bemärkelsen att den prioriterar att informera och överlåta tolkandet till folket (ibid). I resonemanget presenterat ovan återfinns inga tydliga tecken att dagens ledarjournalistik skulle vara nyhetsstyrd, möjligtvis att ledarna följer en aktualitetsprincip som den nyhetsstyrda pressen ser som önskvärd. Trots detta yrkar resultatet mer övergripande på en ideologisk styrning, främst med tanke på kritiken som riktas mot tidningens motsatta politiska sida.

6.3 Sammanfattande analys

Den traditionella partipressen har förändrats. Tidigare forskare har definierat partipressen med tre kriterier. Tidningar som ägs av ett parti, tydlig anknytning till partiet på ledarplats och en partinära läsarkrets (Weibull, 2013). När journalistiken professionaliserades kom större krav på oberoendehet och många tidningar anpassade sig (Ohlsson, 2006). Utifrån resultatet är det inte längre ett enskilt parti som gynnas på ledarsidan. Däremot går det att påvisa att tidningarnas beteckningar påverkar värderingarna mot de olika politiska sidorna. Även om partipressen i sin traditionella form inte längre finns är det tydligt att ledarsidorna fortfarande påverkas starkt av tidningens ideologiska beteckning. Denna påverkan tar sig

form i att Expressen är mer kritisk mot vänstersidan av politiken medan Aftonbladet är mer kritisk mot högersidan.

Både i ämnesval och i värderingen av olika partier syns i tidningarnas ideologiska beteckningar. Huruvida ledarsidor ska beskrivas som partipressens kvarlevor ställer sig författarna bakom denna studie sig tveksamma till. Partipressen som teori innefattar ett gynnande av ett eget och enskilt parti (Nord, 2001), något som denna studie kunnat nyansera. Ledarsidornas beteckningar påverkar snarare vilken sida av politiken tidningarnas ledarsidor står på. Därför går det att med stöd av den tidigare nämnda forskningen samt det presenterade resultatet yrka på att partipressen inte verkar på två av Sveriges största kvällstidningars ledarsidor idag.

Denna skillnad på ideologi och parti handlar om att den traditionella partipressen har förändrats. Ledarna på Aftonbladet och Expressen är inte partipolitiska utan snarare färgade av sin ideologi. Samtidigt rättfärdigar det frågan om hur stor roll denna distinktion egentligen spelar. Hade Sveriges politiska system liknat USA, i aspekten att politiken i princip endast kretsar kring två partier, är det inte omöjligt att både Aftonbladets och Expressens ledarsida hade upplevts betydligt mer partipolitisk. Det som är tydligt är att begreppet partipress blir förlegat i ljuset av dagens medielandskap. Detta eftersom det är felaktigt att hävda att ledarsidorna är partipressens sista kvarlevor, då ledarsidorna inte är kopplade till ett enskilt parti. Därmed bör begreppet partipress lämnas kvar i sin historiska kontext och i stället bör man tala i begrepp som "ideologipress" eller "blockpress" och hur dessa påverkar tidningarnas ledarsidor.

7. Slutsatser och diskussion

I detta avsnitt kommer slutsatser utifrån resultatet och analysen dras för att sedan kopplas till den tidigare forskningen och det teoretiska ramverket. Avslutningsvis kommer ett resonemang kring resultatets validitet och förslag till vidare forskning framföras.

7.1 Hur skiljer sig ämnesvalen mellan Aftonbladets och Expressens ledarsidor?

Resultaten av denna studie visar att ämnesvalen på ledarsidorna på de två kvällstidningarna skiljer sig på olika sätt. Dels mellan de två tidsperioderna våren 2022 och 2023 och dels vad gäller vilka ämnen Aftonbladet och Expressen prioriterar på sina ledarsidor.

Ett samband som är gemensamt för kvällstidningarnas ledarsidor är att de skriver om aktuella ämnen. Under våren 2022 var det vanligaste ämnet för båda tidningar med flest antal artiklar krig, och under 2023 var det ekonomi- och finanspolitik. Detta korresponderar med Nords forskning om att ledarskribenter kommenterar och strävar efter aktualitet i sitt innehåll (2001). Denna aktualitetsprincip syntes även i Bolin et als forskning om att invandringsfrågan fick allt större plats på ledarsidorna under asylinvandringen 2015 (2016).

Något annat som Nord kom fram till var att ledarskribenter även strävar efter att följa den politiska nationella dynamiken i världen (2001). Detta syns tydligt i resultaten då ämnesvalen skiljer sig markant mellan de två tidsperioderna. Dels i ämnen och dels i vilken omfattning det skrevs om ett visst ämne. Detta tyder på att den nationella, eller snarare rikstäckande, rytmen fortfarande är relevant och efterföljs i ledarnas innehåll.

Utöver detta skiljer sig tidningarnas ämnesval åt. Som nämnt tidigare i uppsatsen har vänstersidan (V, S, MP och C) och högersidan (L, M, KD och SD) olika frågor som de anser vara de viktigaste. När dessa applicerades på resultatet visade det sig att både Aftonbladet och Expressen till viss del följer dessa hjärtefrågor vid prioritering av ämnesval. Till exempel skrev Aftonbladet mer om arbetslivsfrågor, miljöfrågor och energipolitik än vad Expressen gjorde. Expressen skrev i sin tur mer om invandrings- och flyktingfrågor, kriminalitet och vårdfrågor än vad Aftonbladet gjorde. Alla dessa ämnen korresponderar med den politiska sidan som tidningen oberoende tillhör. Detta tyder på att tidningarna snarare visar en ideologisk lojalitet än en partipolitisk lojalitet.

En annan intressant aspekt var den socialdemokratiska pressens historia kopplat till Aftonbladets prioritering av arbetslivsfrågor. Just arbetslivsfrågor går att syna tillbaka till den forna socialdemokratiska partipressen som grundades av den politiska och fackliga arbetarrörelsen (Weibull et al., 2018). Därav kan slutsatsen dras att dessa ämnen fortfarande prioriteras på Aftonbladet som är oberoende socialdemokratiskt medan det inte prioriteras på Expressen i samma grad som är obunden liberal. Likaså med Expressen vars vanligaste ämne

våren 2023 var skol- och utbildningspolitiska frågor, som är Liberalernas viktigaste fråga (Liberalerna, u.å.).

Sammanfattningsvis kan studien till viss del visa att ämnesvalen som Aftonbladet och Expressen har på ledarsidorna avslöjar två saker: Aktualitetsprincipen är fortfarande en viktig grundsten i dess innehåll samt att kvällstidningarna tar ett ideologiskt ställningstagande i och med prioritering av särskilda ämnen.

7.2 Hur värderar tidningarna politiska partier på sina ledarsidor?

Resultatet visar på att både Aftonbladets och Expressens ledarsidor påverkas av deras ideologiska beteckning. Detta tar sig uttryck på flera sätt. Vänster- och högeraktörer kritiserar och beröms i tydliga mönster på båda kvällstidningarnas ledarsidor. Aftonbladet är generellt sett betydligt mer kritisk mot högern än vad Expressen är. På Expressens ledarsida är det i stället vänstersidan som kritiserar i störst utsträckning. Detta visar att tidningarnas ledarsidor värderar samma partier på olika sätt.

Enligt Nords tidigare forskning visade han att partipolitiskt knutna ledarskribenter minskade mellan åren 1981 och 1993. Vidare framgår det att sambandet mellan press och parti generellt sätt är sporadiskt (2001). Även Weibull menar att tidningarna inte har samma partipolitiska lojalitet och han menar dessutom att tidningarna framträder utifrån eget intresse (2013). Forskningen inom detta ämne är generellt sett överens om att tidningarnas partiloyalitet är borta. Detta beskrivs som en konsekvens av att journalistiken professionaliserades och starkare krav på oberoende och objektivitet infördes. Samtidigt har tidningarna kvar sin politiska signatur men markerat sitt oberoende (Ohlsson, 2006). Aftonbladets beteckning är ”oberoende socialdemokratisk” och Expressens är ”obunden liberal”. Båda tidningarna har alltså kvar sina ideologiska beteckningar men markerar samtidigt sitt oberoende på nyhetssidorna.

Denna studie kan inte svara på antalet partiknutna ledarskribenter. Däremot går det att visa hur både Expressen och Aftonbladet snarare följer sin ideologi än ett utvalt parti. I resultatet finns inget tydligt mönster där endast ett parti gynnas. Därav har studien kunnat bekräfta tidigare forskning om tidningarnas avsaknad av partiloyalitet. Däremot visar denna studie att de båda tidningarnas ledarsidor föredrar att kritisera varsin sida av politiken. Tidningens ledarsida förhåller sig alltså starkt till sin ideologiska beteckning. Studien kan visa att Aftonbladet hellre kritiserar den högra sidan av politiken medan Expressen hellre kritiserar vänstersidan av politiken.

Utifrån denna enskilda studie kan sambandet mellan tidningarnas ideologier och att tidningarna föredrar olika sidor av politiken inte dras. Det går inte att helt utesluta att resultatet om tidningarnas gynnande av olika politiska sidor skulle kunna bero på tillfälligheter. Däremot validerar tidigare forskning sambandet. Enligt Nord var det viktigaste målet för en ledarskribent att hålla en konsekvent linje i profilfrågor (2001). Dessutom är tidningarna själva transparenta med att ledarsidorna ska utgå ifrån deras ideologiska

beteckning. Detta validerar sambandet mellan resultatet kring att tidningarnas ledarsidor föredrar olika politiska sidor och att detta är en konsekvens av deras ideologiska beteckningar.

Vidare har studien även kunnat påvisa att tidningarna blir ännu mer kritiska mot den andra sidan när tidningens egen sida sitter i opposition. Det motsatta gäller sedan när tidningarnas egen sida styr politiken. Då är tidningarna över lag mindre kritiska mot den motsatta sidan. Detta syns tydligast på Expressen minskning av kritik även om Aftonbladet går åt samma håll (se tabell 5.3.2). Tabell 5.3.1 visar på samma mönster i antalet vänster- och högeraktörer som syns på ledarsidorna. Under det år som tidningarnas politiska sida styr är aktörfördelningen mellan vänster och höger betydligt jämnare jämfört med det år som tidningarnas politiska sida är i opposition. Under oppositionsåret är i stället den motsatta sidan klart överrepresenterad i aktörfördelningen. Fortsättningsvis kan detta tyda på att de finns en ambition från tidningarnas håll att förhålla sig någorlunda oberoende och granskande av makten, trots att det är deras föredragna politiska sida som styr.

Fortsättningsvis om man applicerar Nords teorier om framtida ledare går det därför att hävda utifrån forskningen, samt resultatet, hur partipressen som han definierade den inte existerar på samma sätt idag (2001). Däremot går det att utifrån tidigare förda resonemang argumentera för att dagens ledarsidor på Aftonbladet och Expressen tyder mer på en idéstyrd press. Då den präglas av att uppmana till opinion ofta i opposition mot politiska aktörer, finns det starka tecken på hur dagens ledarsidor visar på en idéstyrd press. Dock finns det vissa avvikelser i det presenterade resultatet som kan tyda på något annat än Nords tre idealroller.

Det går att skåda i resultatet hur kritiken riktat mot Sverigedemokraterna stiger från 2022 till 2023 för båda tidningar (se tabell 5.3.4). Det ser ungefär likadant ut för Centerpartiet i kontexten som en vänsteraktör, kritiken mot dem stiger från Expressen från 2022 till 2023 – alltså efter valet där de tog avstånd ifrån att samarbeta med högerregeringen och SD. Trots att C ligger närmare Expressens ideologiska beteckning än vad SD gör, tar de emot mer kritik från tidningen. I och med detta går det att dra slutsatsen att kvällstidningarnas ledarsidor liknar mer en blockpress än en idéstyrd press. Det vill säga att tidningarna kritiserar i större utsträckning oppositionsblocket än partipolitiska aktörer som står längre ifrån deras ideologiska värdering.

7.3 Sammanfattande slutsatser

Sammanfattningsvis visar denna studie att det inte finns en direkt partikoppling på urvalets ledarsidor. Däremot, som beskrivits i avsnittet ovan, föredrar Expressen och Aftonbladet två olika politiska sidor. Vid analys av resultatet utifrån vänster- och högeraktörer är det tydligt att Expressens ledarsidor kritiserar vänsteraktörer i störst utsträckning medan Aftonbladet i stället kritiserar högeraktörer.

Det är tydligt att den traditionella partipressen inte längre existerar på Aftonbladet eller Expressen. Samtidigt är det sannolikt att resultatet är en direkt konsekvens av en förändrad

och utvecklad partipress. Däremot är det problematiskt, och enligt resultatet direkt felaktigt, att använda sig av begreppet partipress för att beskriva dagens traditionella mediers ledarsidor. Eftersom partipress innebär en koppling till endast ett parti är ordet förlegat. Begrepp som ideologipress eller blockpress är närmare sanningen och borde etableras.

Samtidigt ska det tydliggöras att ur ett historiskt perspektiv har partipressen varit central i Sverige och många andra länders medielandskap. Det råder ingen tvekan om att begreppet hjälper oss förstå presshistorien och dessutom ligger till grund för det medielandskap vi har idag.

7.4 Resultatens validitet

Som nämnt innan i denna uppsats är forskningen bakom ledarjournalistik begränsad. I tidigare studier har främst enkätundersökningar och intervjumetoder använts och sällan kvantitativa innehållsanalyser. Dessutom har tidigare forskning fokuserat på mer än själva innehållet i ledarartiklar, som till exempel på vilka som är ledarskribenter och redaktionella villkor. Det var en av anledningarna till att kvantitativ metod valdes, för att fylla en forskningslucka metodmässigt. Dessutom ville vi endast fokusera på innehållet för att kunna identifiera en av partipressens tre kännetecken - partipolitisk lojalitet. Därav har inte all tidigare forskning kunnat appliceras på resultaten eftersom de i stor utsträckning berört fler områden än endast innehållet. Till exempel kan inte slutsatser dras om den marknadsstyrda teorin, då denna studie inte berört ur vilka förutsättningar ledarartiklarna skrivits.

Trots det har studien fått ett resultat som säger något om hur partipressen ser ut idag. En styrka med resultatet är att analysenheterna är tagna slumpmässigt från strategiska veckor under två olika tidsperioder. Detta gör att resultatet är byggt på analysenheter som är fritt från subjektiv påverkan, även det ökar reliabiliteten i metoden. Något som hade kunnat göra generaliserbarheten bättre är om fler analysenheter använts och om studien jämfört fler än två tidningar. Resultaten för denna studie avser endast Aftonbladet och Expressens ledarsidor, vilket inte säger något om alla tidningar och därför blir det svårt att applicera på all opinionsjournalistik. Därav blir den externa validiteten något lägre i denna studie. Det som dock talar för studiens fördel är att metoden är oberoende av att det just är dessa två kvällstidningar som analyserats, vilket gör att replikerbarheten är bra men att resultaten kan se olika ut beroende på vilka tidningar som undersöks.

En annan sak som kan ha påverkat resultatet är att Aftonbladet hade sju fler analysenheter än Expressen. Om studien hade haft fler analysenheter hade detta varit av mindre betydelse, men i och med ett begränsat antal kan det ha påverkat resultaten.

Vad gäller att medielandskapet är i ständig förändring är detta något som även påverkar ledarjournalistiken. Denna studies tidigare forskning och teoretiska ramverk har baserats på betydligt äldre forskning, vilket gör att mycket har hänt i medielandskapet sedan de författades. Detta är något att ha i åtanke då mycket mer än partipressen har förändrats. Dessa

faktorer kan påverka resultatet, i och med att vi lever i en digitaliserad värld, vilket inte Lars Nord gjorde i samma utsträckning 2001.

7.5 Förslag till vidare forskning

Den generella upplevelsen är att forskningen kring ledarjournalistik är relativt begränsad i både omfång och djup. Även om det finns en hel del studier gjorda finner vi att hela ämnesområdet förtjänar ett upplyft forskningsmässigt sett till ämnets samhällspåverkan. Rent konkret hade det varit intressant att gå in djupare på ledarjournalistikens påverkan på sina läsare. Huruvida läsare väljer tidning efter politisk beteckning är en annan punkt som hade varit intressant att gå in djupare på. Även att forska kring hur publiken ser på nyheter från olika tidningar med olika ideologiska beteckningar. Litar man på att nyhetssidorna är opartiska eller har man som läsare förutfattade meningar. En annan aspekt som hade varit intressant att undersöka mer hade varit hur två eller fler tidningar med samma politiska tillhörighet skiljer sig eller inte.

Vidare hade det även varit intressant att gå in ytterligare på ledarsidornas innehåll. En liknande studie som denna med ett större urval och under en längre tid hade bidragit med en bredare och mer generaliserbar information.

Det hade också varit bidragande till forskningsområdet att undersöka skillnaderna mellan olika tidningstyper. Denna studie blev till viss del begränsad av att det endast kretsade kring kvällstidningar. Ett mer spritt urval mellan olika tidningstyper hade gett en mer samlad bild av olikheter och likheter tidningarna i mellan.

Även om vår studie har kunnat ge en viss inblick i hur Lars Nords framtidsversioner för ledarjournalistiken utvecklades är detta ett intressant spår. Det hade varit intressant att upprepa samma studie som Nord en gång gjorde och se hur det faktiskt skiljer sig från då till nu. Oavsett är ledarjournalistik ett intressant ämne som förtjänar en större plats i forskningsvärlden.

8. Referenser

- Aftonbladet. (u.å), *Historien om Aftonbladet*. Hämtad: 2023-10-13 från <https://www.aftonbladet.se/omaftonbladet/a/rAjLze/historien-om-aftonbladet>
- Aftonbladet. (u.å), *Ledare*. Hämtad 2023-10-11, <https://www.aftonbladet.se/ledare>
- Almqvist, Viktor. & Steijer, Siri. (2013). *Vår tids ledare 1993 och 2013* [Kandidatuppsats, Göteborgs universitet]. <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:687964/FULLTEXT01.pdf>
- Bolin, Niklas., Hinnfors, Jonas., & Strömbäck, Jesper. (2016). Invandring på ledarsidorna i svensk nationell dagspress 2010–2015. I Lars Truedson (Red) *Migrationen i medierna : men det får en väl inte prata om* (1:a uppl., s. 192–211). Hämtad från <http://miun.diva-portal.org/smash/get/diva2:932620/FULLTEXT01.pdf>
- Centerpartiet. (2023, 14 december). *Vår politik på 3 minuter*. <https://www.centerpartiet.se/var-politik/c-pa-3-minuter>
- Ekström, Mats. & Johannson, Bengt. (2019). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. Studentlitteratur.
- Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Towns, Ann., Wängnerud, Lena. (2017). *Metodpraktikan – Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Wolters Kluwer.
- Expressen, (u.å). *Expressens historia*. Hämtad: 2023-10-13 från <https://www.expressen.se/om-expressen/expressens-historia/>
- Johansson, Bengt. & Strömbäck, Jesper. (2023) *Valet 2022: Politiken, medierna & nyhetsagendan*. Stockholm: Institutet för mediestudier.
- Kristdemokraterna. (2023, 14 december). *Våra viktigaste frågor*. <https://kristdemokraterna.se/var-politik/vara-viktigaste-fragor>
- Liberalerna. (2023, 14 december). *Vår politik*. <https://www.liberalerna.se/politik>
- Miljöpartiet. (2023, 14 december). *Grön politik omfattar hela samhället*. <https://www.mp.se>
- Moderaterna. (2023, 14 december). *En politik som får ordning på Sverige*. <https://moderaterna.se/var-politik/>
- Nord, Lars. (2001) *Vår tids ledare – En studie av den svenska dagspressens politiska opinionsbildning*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

- Nordenson, Magdalena. (2008). *Opinionsjournalistik*. Studentlitteratur.
- Ohlsson, Jonas. (2006) *Partiernas press: en studie av politisk opinionsbildning, svenska ledarskribenter och den "egentliga" partipressen*. (Arbetsrapport / Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet, 1101-4679).
- Socialdemokraterna. (2023, 14 december). *Vår politik*.
<https://www.socialdemokraterna.se/var-politik>
- Strömbäck, Jesper. (2019). *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur.
- Strömbäck, Jesper. (2016). *Om partiskhet, mörkläggnings och medvetet vinklade nyheter*. Hämtad: 2023-10-14 från <https://jesperstromback.org/2016/02/21/om-partiskhet-morklaggningar-och-medvetet-vinklade-nyheter/>
- Sverigedemokraterna. (2023, 14 december). *Vad vi vill*. <https://sd.se/vad-vi-vill/>
- Söderberg, Noa., Lindström, Sebastian. & Andersson, Jonatan. (2017). *Inifrån åsiktsfabriken*. [Kandidatuppsats, Göteborgs universitet]. <https://expo.jmg.gu.se/wp-content/uploads/KV17-8.pdf>
- Vallinder, Torbjörn. (2023). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad: 2023-10-13.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/ledare>
- Valmyndigheten. (u.å) *Valresultat 2018*. Val.se. Hämtad 2023-12-19.
<https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2018/valresultat.html>
- Valmyndigheten. (u.å) *Valresultat 2022*. Val.se. Hämtad 2023-12-19.
<https://www.val.se/valresultat/riksdag-region-och-kommun/2022/valresultat.html>
- Vänsterpartiet. (2023, 14 december). *Vänsterpartiet på 5 minuter*.
<https://www.vansterpartiet.se/var-politik/vansterpartiet-pa-5-minuter/>
- Weibull, Lennart. (2013) Är partipressen död eller levande? Reflexioner från ett presshistoriskt seminarium. *Nordicom-Information* 35 1-2 pp. 37-48.
- Weibull, Lennart., Wadbring, Ingela., & Ohlsson, Jonas. (2018) *Det svenska medielandskapet – Traditionella och sociala medier i samspel och konkurrens*. Stockholm: Liber.

9. Bilagor

Bilaga 1: Kodbok

V1: Publiceringsdatum?
(fritext - ÅRXX-MÅ-DA)

V2: Tidning?

1. Aftonbladet
2. Expressen

V3: Kodare?

1. Svante
2. Anna
3. Ebba

V4: Skribent?

1. Anställd av tidning
2. Chefredaktör
3. Ledarredaktionen (osignerad)
4. Frilansande ledarskribent
5. Annan skribent

V5: Huvudsakligt ämne?

1. Jordbruk, skogsbruk, fiske, jakt
2. Sysselsättning och näringspolitik
3. Ekonomi och finanspolitik
4. Regionalpolitik
5. Skattefrågor
6. Familjepolitiska frågor
7. Vårdfrågor
8. Socialpolitiska frågor
9. Skol- och utbildningspolitiska frågor
10. Kultur- och fritidsfrågor
11. Bostadsfrågor
12. Miljöfrågor
13. Religion
14. Massmedier
15. Kommunikationsfrågor
16. Invandrings- och flyktingfrågor
17. Kommunalpolitiska frågor (inkl tekniska frågor såsom vatten, avlopp mm)
18. Polis och rättsväsende
19. Försvarsfrågor
20. Utrikespolitiska frågor
21. Arbetslivsfrågor
22. EU-frågor
23. Demokrati- och inflytandefrågor

24. Regeringsfrågan
25. Löntagarfonder
26. Jämställdhet/jämlikhet
27. Byråkratifrågor
28. Energipolitik
29. Allmänideologiska frågor
30. Valrörelsen som företeelse
31. Aktörerna i valrörelsen
32. Skandaler, affärer
33. Opinionsundersökningar
34. Kriminalitet
35. Teknologi
36. Sport
37. Krig
38. Övrigt, annat

V6: Ligger fokuset i artikeln på Sverige eller utlandet?

1. Sverige
2. Utlandet
3. Båda
9. Okodbart

V7: Ursprunget till ledartexten

1. Händelse
2. Politiskt förslag
3. Politiskt beslut
4. Statlig offentlig utredning
5. Rapport
6. Undersökande journalistik
7. Annan

V8: Är ledaren i huvudsak kritisk eller berömmande?

0. Neutral - ingen värdering (ska inte stå med i SPSS)
1. Kritisk
2. Berömmande
3. Balanserad
9. Okodbart

V9: Vem är det som omnämns? (Aktör 1)

1. Vänsterpartiet V
2. Socialdemokraterna S
3. Miljöpartiet MP
4. Centerpartiet C
5. Liberalerna L
6. Moderaterna M
7. Kristdemokraterna KD
8. Sverigedemokraterna SD
9. Annat parti
10. Partiledare V

11. Partiledare S
12. Språkrör MP
13. Partiledare C
14. Partiledare L
15. Partiledare M
16. Partiledare KD
17. Partiledare SD
18. Annan politiker V
19. Annan politiker S
20. Annan politiker MP
21. Annan politiker C
22. Annan politiker L
23. Annan politiker M
24. Annan politiker KD
25. Annan politiker SD
26. Tidöpartierna (M+L+KD+SD)
27. Mittens-vänsterpartierna (S, MP, V, C)
28. Alliansen (M+KD+L)
29. De rödgröna (V+MP+S)
30. Oppositionen 2022
31. Oppositionen 2023
32. Regeringen 2022
33. Regeringen 2023
34. Yrkesgrupp
35. Företag
36. Organisation
37. Myndighet
38. Forskare, expert
39. Enskilda bland allmänheten
40. Allmänhet, väljare, mötesdeltagare
41. Kändisar, samhällsdebattörer, intellektuella, influencers
42. Journalist i eget medium
43. Tidning/medium
44. Journalist från annat medium
45. Utländsk aktör
46. Fackförbund
99. Okodbart

V10 Hur omnämns aktör 1?

0. Neutralt - avsaknad av kritik och beröm (ej skrivs in i SPSS)
  1. Kritiskt
  2. Berömmande
  3. Balanserat - både kritik och beröm
9. Okodbart

V11 Vem är det som omnämns? (Aktör 2)

1. Vänsterpartiet V
2. Socialdemokraterna S
3. Miljöpartiet MP
4. Centerpartiet C

5. Liberalerna L
6. Moderaterna M
7. Kristdemokraterna KD
8. Sverigedemokraterna SD
9. Annat parti
10. Partiledare V
11. Partiledare S
12. Partiledare C
13. Partiledare L
14. Partiledare M
15. Partiledare Kd
16. Språkrör Mp
17. Partiledare Sd
18. Annan politiker V
19. Annan politiker S
20. Annan politiker MP
21. Annan politiker C
22. Annan politiker L
23. Annan politiker M
24. Annan politiker KD
25. Annan politiker SD
26. Tidöpartierna (M+L+KD+SD)
27. Mitten-vänsterpartierna (S, MP, V, C)
28. Alliansen (M+KD+L)
29. De rödgröna (V+MP+S)
30. Oppositionen 2022
31. Oppositionen 2023
32. Regeringen 2022
33. Regeringen 2023
34. Yrkesgrupp
35. Företag
36. Organisation
37. Myndighet
38. Forskare, expert
39. Enskilda bland allmänheten
40. Allmänhet, väljare, mötesdeltagare
41. Kändisar, samhällsdebattörer, intellektuella, influencers
42. Journalist i eget medium
43. Tidning/medium
44. Journalist från annat medium
45. Utländsk aktör
46. Fackförbund
99. Okodbart

V12. Hur omnämns aktör 2?

0. Neutralt - avsaknad av kritik och beröm
  1. Kritiskt
  2. Berömmande
  3. Balanserat - både kritik och beröm
9. Okodbart

V13. Vem är det som omnämns? (Aktör 3)

1. Socialdemokraterna S
2. Vänsterpartiet V
3. Miljöpartiet MP
4. Centerpartiet C
5. Liberalerna L
6. Moderaterna M
7. Kristdemokraterna KD
8. Sverigedemokraterna SD
9. Annat parti
10. Partiledare V
11. Partiledare S
12. Partiledare C
13. Partiledare L
14. Partiledare M
15. Partiledare Kd
16. Språkrör Mp
17. Partiledare Sd
18. Annan politiker V
19. Annan politiker S
20. Annan politiker C
21. Annan politiker L
22. Annan politiker M
23. Annan politiker KD
24. Annan politiker MP
25. Annan politiker SD
26. Tidöpartierna (M+L+KD+SD)
27. Mitten-vänsterpartierna (S, MP, V, C)
28. Alliansen (M+KD+L)
29. De rödgröna (V+MP+S)
30. Oppositionen 2022
31. Oppositionen 2023
32. Regeringen 2022
33. Regeringen 2023
34. Yrkesgrupp
35. Företag
36. Organisation
37. Myndighet
38. Forskare, expert
39. Enskilda bland allmänheten
40. Allmänhet, väljare, mötesdeltagare
41. Kändisar, samhällsdebattörer, intellektuella, influencers
42. Journalist i eget medium
43. Tidning/medium
44. Journalist från annat medium
45. Utländsk aktör
46. Fackförbund
99. Okodbart

V14. Hur omnämns aktör 3?

- 0. Neutralt - avsaknad av kritik och beröm
  - 1. Kritiskt
  - 2. Berömmande
  - 3. Balanserat - både kritik och beröm
- 9. Okodbart

V15 : På vilken politisk beslutsnivå är det?

- 1. Lokal
- 2. Regional
- 3. Rikstäckande
- 4. EU
- 5. Global
- 9. Okodbart

V16: Vilket geografiskt fokus har artikeln?

- 1. Lokal
- 2. Regional
- 3. Rikstäckande
- 4. Europa
- 5. Global
- 8. Okodbart

Bilaga 2: Tabellbilaga

Tabell 9.2 Värdering av de politiska aktörerna (uppdelade i partitillhörighet) av Aftonbladet respektive Expressen? (procent)

	Neutral		Kritisk		Berömmande		Balanserad		ANTAL	
	A	E	A	E	A	E	A	E	A	E
V	0	9	0	91	0	0	0	0	0	11
S	22	12	31	78	25	0	22	10	32	51
MP	0	0	50	90	0	10	50	0	2	10
C	100	12	0	88	0	0	0	0	2	8
L	14	0	86	100	0	0	0	0	7	1
M	4	18	92	35	0	24	4	23	49	17
KD	12	50	88	0	0	100	0	0	16	2
SD	4	29	89	71	0	0	7	0	27	7
Annat parti	0	0	100	100	0	0	0	0	2	3

Kommentar: För de politiska aktörerna (se värden 1-33 i kodboken) har *parti*, *partiledare* x och *annan politiker* x från respektive parti lagts ihop till ett värde där respektive parti representerar de tre olika värdena. "A" står för *Aftonbladet* och "E" står för *Expressen*. För varje rad blir summan av procent 200, då procentenheterna representerar andelen för respektive tidning. Det totala antalet politiska aktörer var 247, 137 från *Aftonbladet* och 110 från *Expressen*.

Bilaga 3: Tabellbilaga

Tabell 9.3 De vanligaste opolitiska aktörerna och hur de omnämns på Aftonbladet och Expressen (procent)

Aktör	Neutralt	Kritiskt	Berömmande	Balanserad
Utländsk aktör	1	20	3	2
Myndighet	3	7	2	2
Företag	2	8	1	1
Organisation	3	4	3	2
Forskare, expert	3	1	1	1
Övriga aktörer	30			
Summa procent	100			
Totalt antal	381			

Kommentar: Tabellen är baserad på variabel V9, V11 och V13: "Vem är det som omnämns?" samt variabel V10, V12 och V14: "Hur omnämns aktör X?". Tabellen avser omnämnda opolitiska aktörer på både Aftonbladet och Expressens ledarsida. Totalt är det 381 omnämnda opolitiska aktörer.

Bilaga 4: Tabellbilaga

Tabell 9.4 Balanserad beskrivning av vänster- och högeraktör (procent)

Tidning	Vänster	Höger	Summa procent	Antal
Aftonbladet	67	33	100	15
Expressen	40	60	100	15

Kommentar: Tabellens urval bygger på de politiska aktörerna (se värden 1-33 för variabel 9, 11 och 13 i kodboken med undantaget att värde 9, "annat parti", är exkluderat då det värdet saknar politisk hållning åt höger och vänster). Uppdelningen är beskriven i inledningen av detta avsnitt. Tabellen visar i vilken utsträckning som vänster- och högeraktörer beskrevs balanserat (både kritiskt och neutralt) på Aftonbladet och Expressen ledarsidor.

Bilaga 5: Tabellbilaga

Tabell 9.5 Neutral beskrivning av vänster- och högeraktörer (procent)

Tidning	Vänster	Höger	Summa procent	Antal
Aftonbladet	55	45	100	22
Expressen	56	44	100	18

Kommentar: Tabellens urval bygger på de politiska aktörerna (se värden 1-33 för variabel 9, 11 och 13 i kodboken med undantaget att värde 9, "annat parti", är exkluderat då det värdet saknar politisk hållning åt höger och vänster). Uppdelningen är beskriven i inledningen av detta avsnitt. Tabellen visar i vilken utsträckning som vänster- och högeraktörer beskrevs neutralt på Aftonbladet och Expressen ledarsidor.